Vitterhetsarbeten af Christoffer Leyoncrona och Israel Holmström

Förord till den elektroniska utgåvan

Dessa vitterhetsarbeten av **Christoffer Leijoncrona** (1662-1710) och **Israel Holmström** (1660-1708) har digitaliserats 2012 av Kungliga Biblioteket i Stockholm och anpassats för Projekt Runeberg i maj 2015 av Ralph E.

VITTERHETSARBETEN

AF

V

GItlSYiFFil HÆTrøHGÄØM

och

mm, HoyisTEöM.CHRISTOFFER LEYONCRONAS

VITTERHETSARBETEN.

UPSALA.

Tryckt hos P. Hanselli 1862.— 3 —

FÖRORD.

Christoffer lbyoncrona har utan tvifvel gjort

sig förtjent af ett aktadt minne både såsom statsman och skald, ehuru historien icke med någon utförlighet upptecknat hans lefnadsöden. Orsaken härtill torde dock hufvudsakligast vara den, att skådeplatsen för hans vigtigaste verksamhet icke varit inom fosterjorden, ehuru dess ära och väl städse voro föremålen för hans handlingar, och att han i ett fremmande land under politiskt oroliga tider slutade sin lefnad just i mannaårens kraftfullaste dagar. Icke ens hans födelseår har blifvit antecknadt; men då hans föräldrar, som voro bosatte i Stockholm, hade elfva barn, deraf det fjerde föddes 1657 och Christoffer var det åttonde i ordningen, så kan man antaga, att han föddes omkring 1662. Om hans ungdom känna vi ingenting annat, än att han erhållit en vårdad uppfostran.

Christoffer Leyoncrona var begåfvad med lyckliga anlag för poesien. Derom vittnar nogsamt den lilla samling af hans poemer, som härefter följer. Hammarsköld tillerkänner honom en praktfull fantasi, en innerligt rörlig känsla och ett öppet sinne för versifikationen. Han anmärker väl några brister i formen, men tillägger, att dessa öfverglänsas af innehållets sannt poetiska anda och den rena takt, med hvilken han i vissa stycken användt romantikens äkta elegiska form. De af Leyoncronas poemer, som blifvit bevarade åt efterverlden, äro endast hans ungdoms-försök. De mottogos med bifall af samtiden, som äfven hyste stora förhoppningar om framtida frukter af hans skaldegåfva. Detta bevisar tydligen den medalj, som 1685 slogs öfver honom i Paris, föreställande på åtsidan hans anletsdrag, och på frånsidan ott lagerträd med blom-— i —

knoppar och omskrift: CUM TEMPORE FRUCTUS. Vi kiinna icke, om tiden medförde dessa väntade frukter. För efterverlden äro de åtminstone okända. Snart inträdde också skalden i nya förhållanden, som bortjagade

sångmön för mera allvarliga värf.

Leyoncrona egnade sig åt den civila tjenstemanna-banan och ingick i kgl. maj:ts kansli, der han 1688 var sekreterare. Samma år finnes öfver honom äfven i Paris slagen en medalj, som på åtsidan framställer hans bröstbild med omskrift CHRISTOPH. LEYONCRONA. S: R: M: S: A. SECRET., på frånsidan synes en ur hafssvallet uppstigande korallbuske och omskrift: CREVIT. IN. AD-VERSIS. 1688. Denna medalj skall hafva afseende på några ekonomiskt bekymmersamma förhållanden, i hvilka Leyoncrona blifvit försatt, genom fadrens kort förut inträffade död. Före denna tid vistades han några år i Frankrikes hufvudstad; om han der uppehöll sig för sin utbildning eller såsom tillhörande någon beskickning, är obekant. 1695 utnämndes han till kommissionssekreterare i London, befordrades 1697 till resident och 1699 till envoyé extraordinarie derstädes, hvilket höga förtroende-embete han innehade till sin död. Underrättelserna om den olyckliga utgången af slaget vid Pultawa bragte Leyoncrona i sorg och förtviflan, hvarefter han insjuknade och afled i London den 8 April 1710. Grefve Erie Wrangel, sedermera riksrådet, hvilken vid denna tid uppehöll sig i London, beskrifver Leyoncrona sålunda: "Envoyén Leyoncrona var en man af stora studier , ogement förstånd och härliga naturens gåfvor, men harm och sorg öfver konungens ofärd bragte honom liksom i förtviflan, så att han, som förut hade begärlighet för starka drycker, öfverhopade sig så dermed, att han insjuknade och fann en efterlängtad död*')." Grefve Carl Gyllenborg, som förr var kommissionssekreterare, blef nu Leyoncronas efterträdare och nämnde

*) Handlingar rörande Skandinaviens Historia, XXVI: 306.Wrangel efterträdde Gyllenborg. Den sista order, Leyoii-crona af sin konung fick emottaga, var att förmå engelska l|öfvet att bemedla fred med Danmark. Brefvet derom var dateradt den 26 April 1709. Såsom diplomat skall han haft stora förtjenster och bilagt många stridigheter. Detta torde ock bevisas deraf, att han, under en för Sverige så lysande period och under en så lång följd af år, fortfarande beklädde den ärorika platsen att vara sin konungs representant vid det engelska hofvet.

Ännu en tredje medalj finnes slagen öfver Leyoncrona. Den har på åtsidan hufvudet och CHRISTOPHORUS. LEYONCRONA. på frånsidan: LABITUR. ET. LABI5-TUR. omkring en ström, som utför klippor kastar sig i hafvet. Den är slagen i England, förmodligen i anledning af Leyoncronas död.

Före sin afresa till England gifte sig Leyoncrona med ett engelskt fruntimmer, Franpoise Hwittkell, hvars moder efter sin förra mans död ingått nytt äktenskap med hofrådet, friherre Leijonberg. Med henne hade han fyra söner och fyra döttrar. Alla sönerna och den första dottern dogo i barndomen, de andra tre blefvo gifta med ansedde män: Hedvig, född i London 1698, blef gift méd löjtnanten Erie Rappe till Vartorp; Eleonora med kaptenen Thomas Georg Rudebeck till Fanhult och Benestad, och Dorothea med majoren Per Liljehorn till Kråkerum i dess andra gifte.

Leyoncronska slägten härstammade från OLA HOLM, hvilken såsom ryttare för Närlinge säteri i Björklinge socken och Upland sändes till Gustaf Adolfs fana. Hans son JOHAN HOLM blef först hofskräddare och kanimar-tjenare hos drottning Christina, sedan klädmästare, öfver-kaminartjenare, drottningens egen kam inarränt mästare och slutligen 1653 hofintendent, under hvilken befattning han adlades med namnet LEYONCRONA, introducerades på riddarhuset 1654 under N:o 591 och skref sig till När-linge, Lindsbro och Untra. Denna den fordne skräddarens upphöjande till adelsman uppretade den äldre adeln, som vägrade att tjena tillsammans med honom. Kammarherren, friherre Claes Banér, som vid ett tillfälle kom att hafva tjenstebefattning med honom, kunde icke lida detta kamratskap, utan klagade hos drottningen, förebärande att "hvar man pekar fingret åt mig, om jag lider att gå kamrat med en fotraliserad skräddaresax, den karlen må vara påklädder huru som helst. Honom tyckes mig bättre höfvas att qvar-vara i sin skräddareverkstad, än sprätta i en stor drottnings hof såsom en mankerad hofkavaljer" *). Detta verkade, att Leyoncrona fick tjenstefrihet tills drottningen följande året nedlade kronan, och Carl Gustaf lärer icke heller insatt honom i tjensteutöfning. Carl XI lät dock icke dessa fördomar inverka på sig utan "glädde Leyoncrona som tetast med nådeprof", deribland sände han honom såsom abgesandt till drottning Christina i Rom 1668. Han afled 1688 och begrofs .i Upsala Domkyrka den 19 Augusti, med verser af såväl sonen som af professor Lagerlöf. I den sednares heter det:

"Han offtast, uthom Land i hüga Värff försänder,

Haar in för Furstars Råd och Drottars öron talt,

Han altijd väl bestält, hvad honom var befalt:

Var i Paris och Rom, snart sagt, som hemma känder**).

I Biografiskt Lexicon VII: 335 skrifver herr P. Wieselgren: "Leyoncrona anlade ingen familjegraf, nöjande sig sjelf ej med mindre graf än Upsala Domkyrka, der Gustaf "Wasa hvilar under samma tak." Denna uppgift är fullkomligt oriktig. Begrafningsceremonien förrättades väl i Upsala Domkyrka, men liket fördes derefter till Björk-linge kyrka och nedsattes i det grafhvalf, han der under

*) Handlingar rörande Skandinaviens Historia, IX: 150. Äfven den allvarsamme Stjernhjelm skref med anledning af Johan Holms adlande följande distichon:

"Qui modo sartor erat, nnnc Consiliarius audit, In promptu res est; Jiam bene rem tetigit".

**) Samlade Vitterhetsarbeten af Peter Lagerlöf, sid. 60.— 7 —

kyrkans golf låtit uppmura för sig och sin familj. Här hvilar han sjelf och fru i hvar sin kopparkista, jemte söner, magar, döttrar och deras barn. I kyrkan hänga ännu hans egen och trenne söners vapensköldar. Sonen Christoffers lik blef ej hitfördt från London.

Jolian Leyoncrona var kunnig i fremmande språk och seder och stod i öfvermåttan stor nåd hos drottning Christina, genom hvars frikostighet han samlade en betydlig förmögenhet, så att han först inköpte säteriet Närlinge, för hvilket hans fader stridit såsom ryttare, och derefter flera större egendomar, äfvensom Söderfors ankarbruk. Sedan drottningen lemnat kronan, blef hon i behof af penningar och lånade af sin fordne gunstling, Leyoncrona, så att hon 1G82 var skyldig honom 68,023 r:dr. Troligt är, att denna skuld aldrig blef betald. Vid Leyoncronas död gåfvo egendomarne 5000 daler s. m. årligen i bonderäntor, utom ankarbruket; men de voro betydligt gäldbundne. Enkefru Leyoncrona befullmäktigade derföre sin son, Christoffer Leyoncrona, och sin måg, krigskommissarien, sedermera landshöfdingen Mårten Trotzig, att dem å sterbhusets vägnar till skuldens betäckande förvalta; förbehållande sig Söderfors under sin egen styrelse. Efter hennes död 1691 öfvertogs hela förvaltningen af direktören GyUenstedt, som ock var hennes måg. Först 1724, då skulden efter 37 år ansågs vara betald, förrättades arfskifte. Gyllenstedts skuld till Leyoncronska sterbhuset utgjorde då ej mindre än 404,289 daler. Lägger man härtill de många egendomarna: Närlinge, Lindsbro, Untra, Söderfors, Husbyborg, Drettinge*) och Myrby, så synes att ryttaren Ola Holms son från Närlinge förvärfvat en rätt vacker förmögenhet.

Samtidigt med J. Leyoncrona var äfven en Policarpus Crumbygel kammartjenare hos drottning Christina. Också han gjorde lycka, tjenade sig upp, blef adlad till Cronhjelm och

*) Drettinge i Dädesjö socken och Kronobergs län utgjorde, enligt Tnneld, ensamt 215/„ mantal.dog såsom landshöfding ooh friherre till Ilakunge och Flo-sta, samt herre till Segloraberg, Hyltenäs och Vilestad. Han var född i Tyskland och kom hit med fadren, drottning Christinas 1647 införskrifne kock, Casper Crumbygel, som ock hade en dotter, Barbro Dorothea, hvilken skänkte sin hand åt brödrens kamrat, då Johan Iiolm, sedan Leyoncrona, och blef moder åt skalden Christoffer Leyoncrona, samt jemte honom åt sex söner och fyra döttrar. Af sönerna öfverlefde Christoffer ensam fadren; tvenne dogo redan såsom barn; Johan, född 1650, dog såsom öfverstelöjtnant vid artilleriet 1675; Carl, född 1655, dog såsom löjtnant vid lifgardet till fot 1686; Gabriel, född 1657, dog såsom löjtnant vid artilleriet 1681; och Lorents, löjtnant vid amiralitetet, dog under en expedition på Spanska sjön; alla ogifta. Döttrarna deremot voro mera lifliga; den yngsta af dem uppnådde till och med den höga åldern af 80 år. De blefvo alla väl gifta: Maria Regina med sekreteraren Bengt Gustaf Carlson, adlad Tigerhjelm; Barbro med landshöfdingen Mårten Johansson, adlad och baroniserad Trotzig; Catharina Elisabeth med bruksförvaltaren Carl Söderman, adlad Gyllenstedt; och Beata l:o med brukspatronen David Futtje eller Depken, adlad och adopterad Anckarström, 2:o med öfversten och riddaren af S. O. Jacob Johan Fabre, af tysk härkomst.

Då den betydliga Leyoncronska förmögenheten skiftades, lefde ingen arfvinge på svärdssidan. Skalden Christoffer Leyoncrona, den enda af sönerne, som öfverlefde fadren., dog 14 år förut, såsom de flesta skalder, i

fattigdom. Hans fordringsegare i London skola till och med hafva tagit hans döda kropp i pant, under förhoppning, att släg-tingarne skulle inlösa den. Om ändamålet vanns, är obekant. Hans dotter Hedvig var den sista af denna ätt. Hon dog på Bo egendom i Mönsterås socken och Calmare stift den 7 Juli 1770. Upsala den 1 September 1862.

3?. Hanselli.II a b or och Signill.

flabor till Signill.

<^pen, som ditt hårda bröst dhet ringsta förr ey rörde,

Då han med svärdh och spjuth, medh vapen i sin hand Och som en Konungz sohn sitt ståth tillbörlig förde, När han den första gång tog an din ljufva band, Han kommer nu förstält, digh desse radher sändher.

Om du dem blitt anseer, har du förlöst hans siäl; Men om du åter vrångt din ögon från dem vänder

Så vest: du mister bort en alt för trogen trähl. Tänck hvadh din skiönheetz macht hos mig doch mon uthrätta

Tänck om du intet har stort välde öfver migh. De händer, som sig förr i Mannablod plä tvätta,

De taa nu nåhl och trå blott till att tiena digh. Mitt pantzar klär jag af, mitt bröst för ståhl nu drager

De lehna kläder ann, mitt hår i lockar slåar, Mit ansicht' blir förstält och en blijd mijn antager

Det lånar lijtet af din skönhet, som alt råår, Doch skall jag säija rätt: mig heelt ovanlig faller

En sådan löser drächt; jag blyes för jag är Hehl oklädd, jag mig syns som jag vor' nakot äller,

Då mina skuldror ey dhet hårda stålet bär. See mina fingrar än ey äro syn'lig bögda

Till dhe små Nåhlar, och att sättia på mig rätt. Ty dhe är' mehra vahn, vid vapen och att slögda,

Att skiära uthaf trää bå diur och rosor nätt, Min gång ähr temm lig stor, mitt tahl ännu vähl vijsar,

Att jag fast bättre veet hur' som går till i fält, An som huusfruer, och att jag för alt dig prijsar

Att lefva och att döö rätt som een tapper hielt. Ibland jag täncker och, ack hvar är nu det hierta,

Som förr så tappert var? Ney bort all qvinsligheet, Släck ulh dhe kiärlekz blåss, som skiäuka dig all smärta,

Lägg allt af och lägg an din förra manligheet. Men Astrild, som från mig det ringsta fiäth ey träder

Han står och straxt bred vedh och gier mig annat inn, Han klär sielf af min drächt och på mig qvinnokläder,

Rätt lär han mig att gåå, nu ändrar han mitt sinn, Jag, som ey annat veet, än rnodh och blodh att tahla,

Ger han fast andra ordh och een hehl annan röst. Mitt hiertans kittligheet mon han först lijtet svahla,

Men sehn så tänder han een ann glödh i mitt bröst. Han minner mig straxt på din hierte-tvingand' mijner,

Han mig till sinnes föhr din siäls fullkomligheet, Den stora dygdepracht, hvaraf allen du skijner,

Der mooth i verlden jag ey värdigt lijkna veeth. Din miölckehvijta hy, dhe purpur röda blommor,

Få dina kinder stå, de runda ögons pracht, Som niedh sin ljuflighet alt mig till älska kommer,

Som mig i dina band och boijor hafva bracht. Tänck, säger han, uppå dhet höga hvälfda ämbne,

Som sig så herligt bland dhe skiöhna lackar teer. Jagh vill dess ögnehvalif medh sina mijner lembna,

Som dock stort efftertryck i allas sinne gier, Dess näsa, lagom stor, dess mun man rättlig kallar

Een brunn, full liuflighet, hvars lilla fagra port Då han lätz blygsam upp och åther igen faller,

Mång hiälte har till trähl, mång Kung till fånge giort. Och fast han, purpur rödh, ähr med blodzfärgan tecknadh,

Befalt' han aldrig än uthgiuta något blodh; Ey för dess stränga bådh än någon hafver bleeknat, Han vijsar inn om

sig boo rätt ett himlijkt modh Och Guda-högt förstånd. Dhe ord af honom komma, Ähr som af himblen tahlt, läth mig ey endast blij, Af honom ey ett ordh får höra mig till fromma,

Men måste bleekna bort och mig i döden sij. Din hals, din' axlar, der dhe kruuste lackar speela

Dhe bröst, som inom sig så ädelt hiärta bär, Dhe månde lust och pust till skifftes åth mig dehla:

Lust för jag dhem får see, pust för du bårder ähr.; Att jag må säga kort: din växt, din gång och låter,

Dee mig intagit har, att jag förglömma må Alt hieltemodh och värck medh forna manna dater,

Jag hvart mig Astrild leer, i blindheet nu vill gåå. Ach, att han ville dig och något litet boija,Att du mig täcktes med een blijder mijn ansee. Om du man medh ett ordh mitt qvahl ville fördrifva,

Så vill' jag medh glatt modh mig i all fahra gie. Jag vill ey om min ätt, ey om min herkomst skrifva,

Ey om min manlighet och om mitt stora nampn. Jag veet vähl och jag vill och vid min meningh blifva:

På jorden ingen är värdh liggia i din fambn. Jag af din blåtta gunst dben nåden vill begiära,

Fast än min far een Kung och een stor hielte ähr, Fast än mig också bör af gull en chrona bära,

Och fast jag een stoor macht i världen hafva lär. Men vill du ey så godh, så from mot mig dig vijsa, Så tag mig, ach jag behr, bland dina tärnor ann! Dhet må min sorgse siähl oc.h hiärta något lijsa,

För trähl att bära få skiön Signills pijge nampn. Jag vill nu vänia mig medh nåhl och trå att giöra

Hvad du mig vijsa vill och hälst befaller migh. Jagh vill i evig tidh mehr värja aldrig föra:

Det är mehr blij befalt, och at få lyda digh. Hvad vore doch för frögd, få Sign ill lijten skåda,

Få nähr vara hoos dig! Ach, kommer doch den dagh. Den lyckan hända migh och denna stoora nådhe,

Sen vill jag vara nögd medh grymma ödets lagh. Doch jag giör mig godt hopp, när jag mig föör till minnes

Din fromheet och att du så milda mijner bähr. Mig syns omöjlig du kan vara hårdh till sinnes,

Som båd till kropp och allt så skiön och blijder är. Jag kommer nu ihåg, när jag, full sorg och qvida,

Dhen sidsta gången såth bred vid din faders bordh, Så tycktes mig som du och något månde lijda

Medh migh, och fälte medh någre förvitne ordh, Medh ynksam mijn; iblandh din ögon på mig stoge Iblandh du tanckfull dem på bordet kasta nijdh, När andra drefvo skiempt, och stundom hiertlig loge

Så satt du alfvarsam och rördes ey der vidh. När uthaf sorger tungh, min ögon mötte dina,

Straxt på din kinder rann een rådna, den som var Fast mehr än purpur och mehr än som sohlen- fijna, Fast mehr än rådnan dhen, som förer dagen klar. När jag den sista gång feclc medh dig skönsta tala, Så tyckte jag ditt måhl dhet sväfde, och din röst, Så darra, hvilket mig fast höglig måndh hugsvala,

Och giorde i mitt qvahl mig een fast större tröst. Ach, att jag hade sändt och mig ey nå besvijkte!

Kanskie jag tyckte mer, för dliet jag önskte så, Kanskie een annan dig ditt hierta då bevekte,

Åth annans lycka jag kanskie mig fägnad' då? Nu vara hur det vill, så kommer jag min dagar

Att sluta i din nådh och för din skiönheet skull. Jag reser hijt att döö, om du mig seen beklagar,

Så lärer bli ditt roos, du Habor varit hull. Ty om du mig din gunst och åsyn vill förneka,

Hvartill då lefva mehr, mitt lijf blir mig ett qvahl; Då vill jag nögder blij, upsökia döden bleeka,

Som ända kan min nödh och alt mitt sorgse tahl, Ty mej omöjligt är föruthan Sign ill lefva.

Den stunden är mig mörk. den dagh föruthan ljuus, Då jag ey henne seer, hvem vill vähl gierna blifva

I fängzle uthan tröst, och i så grymt fånghuus? Om du mej gunst ey teer, måst jag ey minder slutha

Min ögon för din skulld, mitt öde vill så haa, För Signill Habor skall till svarta mullen lutha, För henne skall han sidst i svarta mullen draa. Sin Tillie himblen haar mig och så uppenbara,

Morphé mig det i sömbn fullkomblig hafver sagt. Medh tårar har min mohr mig bedt ey hijt att fara,

Men Signill har hoos migh dock än fast större macht: Jag fruchtar ingen tingh, om hon vill gunstig vara.

Kung Sigers stridbar' män dhem achtar jag som strå. Jag för hans heela häär ey bär den ringste faara:

Släpp tusend för hvar handh, ey een skall dädan gå. Men om dhet ändlig skeer, att man mig här skall döda,

Så lär dät visslig ske af fagra Signills handh. Jag hennes boijor bär, hon kan alt uthan möda, Dig hånlig svurit har, ey bähra andra bandh. Ja dhet och skiäligt ähr, att den som endast lefver,

För fagra Signills skuldh, han för dess skuldh och döör. Jagh dher medh högst förnögdh i denna verlden blifver,

Allenast du din trähl een lijten gunst först giör, Då går jag glad att döö, läth doch een pärltår rinna

Uppå min graf. dhe ord och säg: Dhet var hans frögdh Att döö' för Signills skuldh, dhen fägnan och att vinna

Har han ey döden flytt, men sökt döö mehr fömiögd. Jag har thy tänckt att fly och mig vidh lijfvet hålla,— 13 —

Har sökt att få dig see, doch det ey hielper migh; Jag måste likväl döö, dhet mån din skiönheet vålla. Jag söker döden sielf, doch att fåå döö hoos digh.

Signill till Habor.

(Dr

'm Habor, Konungs sohn, dhen alldra skiönste vore, Om han den endste och i verlden voore till, Om för hans nampn allt qvickt den högsta vördnad bore,

Så bör dock Signill ey bli honom nånsin vill. Jag borde i min hand ey någon penna taga

Att skrifva Habor till och giöra så stor nådh. Doch tro ey att det skier dig dermedh att behaga,

Men blott att straffa dig ditt stoora öfverdådh. Astu doch så förtiust, du ännu dig törs finna

Uthi vår Svenska Nordh, uti min faders land? Yestu ey hvad du giort, kan du dig ey påminna,

Och fruchtar du ey mehr spiuth, svärdh samt eld och brand? Nej du törs väll ännu och Signills gunst begiära,

Du har den väll förtient. Ach, när jag tänker på, Så kan mitt hierta sig deröfver väl förfära,

Att du så dierf och kiön, så dristig vara må. Mig tyckes och jag seer allred' ståhl, vapen blänckia Kring Sigers tappre män, i heela verlden kiänd', Och Habor mitt ibland, fast lättar' vor' nu skiänkia

Hans påckan uthi böön, hans modh i gråat förvänd. Jag hissnar när jag lääs ditt bref, och första gången,

När jag det fick, var jag uti min ensligheet. Jag undra hvad det var, ty jag förr uthaf mången

Ähr vahn att sådant see, som verlden nog väl veet. Men när jag feck ditt nampn, så blef jag så förfära,

Att jag båd' söm och skrijn straxt släpte uhr mitt knä. Min tärna tog dhet upp, jag bad det bort att bära Och rådslog seen om jag skull läsa brefvet mä. Beslöt så hos mig sielf att närmare erfara

Din stoora dristighet, doch kunde jag ey troo Att hon så stoor, så obeskriflig skulle vara,

Som jag nu märker hon uthi ditt bröst månd' boo. Vid hvart ord, jag der lees, så blef min hy förandra:

— 14 —

Nu var jag rödh som blodh, nu som een drifva hvijt. Min tärna satt, jag såg, som då medh några andra

I största undran och full bäfvandh' hoos mig stodh. Jag blyges för mig sielf, när jag nu derpå tänker, I Signills

cammar nu en karl skull' daglig see Bland andra tienstemöör. Ach hvad är dhet för räncker,

Skull' dhet väl någnsin sig i någons hierta tee? Ja Sign ill skull' af sig sin kläder låta draga,

Skull' sig på svanedun i sängien läggia neer, — Skull' stijga upp igen dhem åter på sig taga

Med'n Habor bland thes möör står och alt ther på seer? Ach, dhet är nu fast mehr mitt hierta giör bedröfvat, Dhet hoos mig evigt blijr och städze för mig faar: Jag skull' för ögon see dhen från min ögon röfvat

Den mig naturen sielf så hårt förknippat haar, Jag skull' dhen hoos mig see, dhe händer sku mig röra

Som ännu drypa af min bröders ädla blodh. Ach, hvadh har Ilabor du doch understått dig giöra?

Ach jag beklagar dig rätt medh försagt ett modh! Troor du Kung Siger dig så lätt det lärer skiänkia,

Kan du doch icke see, att döden för dig står? Jag kan doch ey förstå hvadh du månd' hoos dig tänckia,

Som doch så oförskräckt uthi dess kiäfftar går? Din dröm han blir visst sann, när jag den ihågkommer,

Så bleknar jag heel bort och när jag lääs derom, Så svinna aldels bort min kinders röda blommér,

Jag veet ey hur jag kan doch vara än så from. Ach, jag beklagar högt din väna mohr den qvijda, Dhen sorg hon lärer haa utaf din yncklig' död. Jag tröstar och så vähl medh hennes ängslan lijda,

Ach rees ähn Habor bordt och undfly denna nöd! Doch — du mig säger dhet, du kan ändå ey lefva, Du måste lijkväl döö och bleekna bort som strå; Om du ey får hoos mig din korta tijdh förblifva,

Så vill du sielfver nögd i mörka mullen gå. Jag måste seija dhet, min Habor, att din låga

Så stoor ähr att hon mig min vrede dämpner nidli, När jag påtäncker det ditt ångsta hierta plågar,

Så har jag i min siähl sjelf een fast ringa frijdh. Jag önskar dett jag dig kun' lijten hielp bevijsa

Dhet är doch intet skiähl att hata den, som mig Mehr älskar än sig sielf. Ach, att jag kunde lijsa— 15 —

EU' släcka alldels uth dhen glöd, som tärer dig. Jag veet du Habor har uthaf ett troget hierta

Mig älskat från den dagh, du feck mig först åsee, Jag klagar nu din nödh medh een fast större smärta,

Och önskar att jag dig kund' någon hielp betee, Sannt är, jag borde ey dig någonsin benåda

Dhet du mot oss har giort, dock veet jag väl att dedli Din skull ey var och att du intet kunde råda

Meern dhe haa någnsin giort, så älskar du och medh. Du drar och än om migh godt hopp och vill förmoda,

Att jag ey hårder är, du gier dig i min nådh. Min fromheet råår hoos dig, det kommer dig till goda

Jag vill ey tänkia mehr uppå dhet öfverdåd, Du gier dig för min skuldh nu uthi döden bleeka, Kan jag doch dölja mig, ell' kan jag frija fritt. Jag blyges nämpna dhet, men kan doch intet neeka

Min Habor att jag dig ällskar af hiertat mitt. Ach jag mins än när man den första gång mig båda

Att Habor Konungs son, hijt till oss kommen var. Hvadh längtan jag straxt fick, att honom snart få skåda,

För det jag af dig hört, och för det nampn du bar. När jag dig feck då see, straxt jag hoos mig bejaka

Dhet rychtet vara sändt, som om dig här mån gåå. Men att ju Habor vähl skull' finna och sin maka,

Dhet kunde jag än ey uthi mitt sinne fåå. Sehn hvar gång jag dig såg, så fant jag mehr och mehra

Hos dig behagligheet; din växt var något lång, Din kropp du skichlig bar, jag såg hos inga flera

Så höganseenlig och der hoos demödig gång, Ditt ansicht manligt var, doch nästan mehr'n sig borde Till hy och färgan fijnt, een mijn det med sig baar, Att man det knapt ansee förutan bäfvan torde,

Och har doch dhet derhoos, som till din älskan dr aar. På hvar ting som du såg, uhr dina Ögon lyste

Een frij och gläder mijn, lijk' hvem du talte vid Gick dhet frijmodigt nog; men när som jag mig vijste,

Din ögon sacht'lig du till jorden kasta nid. Ditt måhl det blef förstält, din ordh med såcker blanda, Det var medh fruchtsam mijn, när som du mig ansåg. Du all ting falla läth och gick mig straxt till handa,

Och föll din ödmjukheet ej illa i min hågh. Jagh vet ey hvad för frögd mitt sinne då och rörde,

— 16 —

När man den första gång, dhet och tillsade migh: Dig hafver Habor kiär; när jag dhe orden hörde,

Så fant jag att i migh min hela siäl blef gla. Seen var en stadig strijd uthi mitt bröst och sinne, Mitt hufvud och förståndh dhe sade städse mig, Att jag dig och allt ditt skull' sluta uhr mitt minne,

Dher moot din skichligheet i hiertat roota sig. Ach, jag som du och sielf, som af mig kunnat märkia, Hvadh ängzlan, stridh och qvahl uti mitt hierta var, Och hvad din liufligheet hoos mig har kunnat värkia,

Ty önskar jag mång gångh du måtte blifva qvar, Seen du då reeste bort, så var jag heelt bedröfva,

Jag tyckte att hvart rum, hvar jag kom, öde stodh. Jag gich båd uth och inn, mig något var bortröfva,

Jag visste intet hvadh, mitt ängzlefulla modh Det giöt mång suckar uth, det jag förr aldrig pläga,

All lust var mig förtreet, allt arbete mig svårt. Dhe undra alla på, men ingen tordes fråga,

Och ingen visste hvad mitt hjerta giorde såårt. Jag visste det ey sielf, doch fannt jag seent omsijder, Att när man nämbde dig, så lindra det mitt bröst. När jag i ängzligheet än ängzlefuller qvijder,

Att tänkia då på dig, dhet är min enda tröst, När jag hvar affton mig i sängien nederlade

Så var jag uthan roo, min ögon uthan blundh, När andra sofvo sött, jag ingen hvijla hadhe,

När jag då sombnat in om någon morgonstundh, Stodh Habor allt för migh medh dhe fullkomligheeter,

Jag kunde önska see, och tydde mig sitt qvahl Och kärleek; det var och de aldra störst' förtreeter,

När man mig väckte upp ifrån dhet Hufva tahl. Men ach, jag grufvar mig, du har nu några gånger

Stådt för min säng i roop och hårda kädjoT snärdh, Med bleek och ynchlig hy, då jag har full af ånger

Sagt: Habor konungs son är andra band doch värdh. Ach, ach, jag fruchtar mig när jag mig det påminner,

Att din dröm och med min tillijka stämmer inn. Jag veet och att om digh Kong Sigers armar hinner,

Så lär du pröfva visst hans forna stålta sinn. Mång gång jag önskar och — ach att dhet blått betydde

Dhe bandh och boijor, han af lilla Sig ni 11 bär! Nu veet jag Habor ey. Jag fruchtar, om du lyddeMig, att du reste bårt och intet blefve här, Troor docli, att ingen ting dig lärer igen känna.

Jag veet, att du är starck, doch helt så länger ähn Hvad kan du rätta uth? Jag må och dhet bekiänna,

Jag önskar hiertelig att hielpa dig, min vän. Jag står emellan hopp och fruchtan: Törs du våga?

Mitt låf skall du vähl få och säker skall du blij, Att aldrig Signills hand dig lär medh döden plåga;

Troor du man elliest dig så visst att vara frij? Jag veet den vördnad och du stedze migh månd' giöra:

Du må då komma i min buur medh andra moor. Jag veet, du låter ey din kerleek dig förföra,

Du något emoot mig och mot min ähra giör. Men om du blifver kiändh, hvadh lär man dig och giöra?

Så vill jag då medh dig biu' verlden heelt farvähl; Då vill jag gerna nögd mitt lif i grafven föra; Jag älskar Habor mehr än som min egen siähl.— 18 —

S estinc.

si) var är min enda frögdh, min tröst, mitt ädla lius? Dhen bleka vinter nu giör långan natt, kort dag: Jag sorgfull vijlse faar i thenna öde skoog; Dock lyst' oss våren liuf med dag för uthan natt, Oah mig för mörkan skoog gafs lust i dhenna verld. Hvad är verld, dag och vår, när borto är min pracht?

Een källa frisk och skön gier blommor theras pracht, Dhen starka örnen högst dig älskar stråland' lius; Dhen klingand' näehtergal liuft siunger liusan dag, Lill' lärkan söker luft, ringdufvan tiockan skoog; I hög trä orren gläds, ugglan i sorglig natt: Jag söker eendast dig, min skatt, i dhenna verld.

Så länge äst a och mig kärst i denna verld, Så läng' som Påles blir the gröna hedars pracht, Så länge Lucifer dig bodar, klara lius, Så länge Titans glarilz bestråler dig, o dag, Så länge Bacchus vijn. Pan älskar grönan skog, Så länge Cvnthia upplys dhen mörka natt.

Hinden hon söker snäll sin hiort om bleka natt: Alt älskar hvad här röörs, går, kryper på dig, verld: Ja, vargen skattar och sin maka för sin pracht. Stiernor till kärleek vår sielf läna oss sitt lius; Men jag allena går för mången, mången dag, Min syster, uthan dig bland berg, klippor och skog.— 1-9 —

Hvad är dher du ey är? Så mycket svalkand' skog Torr sandheed öfvergår, liuf morgon fram för natt Oss fast kierkombner är, din högsta prydnad, verld, Skön vår för vinter grym, så mycket är din pracht, Din skönheet, all din dygd mig kärar', o mitt lius, Än alt dhett vijdt och bredt bestråls af liusan dag.

Stedz hoppas jag lijkväl dhet kommer än den daag, Då jag lär lembna dig, du mörka vilda 6kog, Då din närvarelse och dhen fast önskad' natt Belönar trooheeet min: emedlertijdh du, verld, Förgiäter förr dig sielf, förn jag min Lillas pracht, Min glädie, all min tröst, min fröjd och ädla lius.

Lät växa, ädla skog, medh dig mitt trogna lius, Dhet ädlast jorden bär; här skade ey din pracht, O träd, nån heeter dag och ingen kaller natt!— 20 —

Visa.

nJ]ast jag hijt och tijt spatserar, Haar mitt hierta aldrig ro, Och hur det sig jemt marterar, Ingen kan i verlden tro. Therför undra ingen påå, Att jag sorgsen jemt sees gåå.

När som månan blecka stråhlar

Sprijder öfver marek och daal Och de lunder herligt måhlar,

Då begynnes först mitt qvaal. Hon förmörkas mången gång, När hon hör min klagosång.

O, I berg och diupa dahlar,

Huru mången, mången stund Haar I höört min bittra klagan! Och du, aldraskönsta lund, Dig jag och till vittne taar: Du vest, hvad jag lijdit haar.

O I sjö och strijda strömmar, Som så mången bitterheet Uthi eder afgrund giömmer, Säij, om någonsin I veet Någon, som så eländig Har för ehr beklagat sig!— 21 —

Oförnögdast ibland alla

Ar och blifver jag alfrett, Ja jag vill ej mehra tala,

Jag tror hela verlden veet Och seer att jag dag från dag Mehr och mehra tager af.

Mången skulle önska vetta,

Hvad min klagans orsaak är. Ach Miletta, ach Miletta!

Dig jag håller alt för kiär! Dig och lyckan skyller jag: I är'n orsak till min klag.Vijsa-

Hvimmel, hvi' har du för mig Alldeels så förandrat dig?

Mehr din sohl ey myser. Hvi har mörcka måln dig täckt, Tungt sig öfver fästet strächt? Mehr din glantz ey lyser.

Är då, lycka, ditt behag, Att du hör min suck och klag,

Att jag stedze qvider? Är du blijd, så hör mig doch: Hör: mitt hierta utan pock Stadig ängzlan lijder.

Men hvad hielper att du höör? Du doch mig alt framgent föör

Djupar' i min fängzlan. Himmel, jord och lycka, alt, Har I alla mig befallt

Lefva i min ängzlan?

Hvi är jag af moder född? Hvi är jag ey förr uthödd,

Förrn jag lyckan kiände? Hvi har du så långan tijd Mig upfostrat from och blijd Och dig nu bortvänder?— 23 —

Dig anklagar jag. o ööd, Ja ocl) dig, du bleka dööd: I för mig undrymmen. I fly bort, jag sööker ehr; Mig att ända ehr jag ber

I doch ehr undgiömmen.

Vill du, sohl, till evijg tijdli Andlöst skijna mig oblijdb?

Gack man i din böllier! Anting' du upprinner rööd, Eller giömmer bort din glööd, Mig min sorg doch föllier.

Nu farväl, Miletta! Jag Önskar alt till ditt behag

Och dig evijgt vördar. Evig trooheet hos mig boor, Fast du mig för falskhet tror Och mig den påbördar.Sonnett.

Sinom aldraädlaste Milette till en trogen oeh uprichtig Nyårsgåfva och lyckönskning öfversändt.

m man mig böde här alt thet på jorden prålar, Stoor rijkdom, vällde högt, dhet röda blänkand' gull, Medh hvad här härligt fins, jag håller alt för mull, Så sielf den blänkand' glantz, som Hufva himblen målar, Ey skattar moot den dygd, dheraf Milette strålar. Om du mig unnar dhen, så länge jag här är, O lycka, jag till slutz ey mehr af dig begär: Dhe andra håfvor din moot den jag ringa vålar. Lätt doch gå väl i hand min enda, enda frögd, Min frögd, i den jag här städz är och blifver nögd, Så skall jag prijsa dig, ett altar dig och ställa,

Dhet dig till roos skall stå, så länge den väl gåår, För hvilkens enda skuld det dig till ähra ståår. Sij, och i dalar gröön din godheet stedz skall giälla.— 25 —

So n n ett.

Bedröfvade P h i 11 i s klagan.

in Sool sitt skien har mist, sig giömbt i hafzens böllier: Hon har till hvijla gått, hon rinner aldrig opp, Hon frögdar aldrig meer mitt hierta medh sitt lopp. Min eenda frögde Sool ett evigt mörker höllier; Och undra ingen på, att jag min sorg ey döllier: Min glädje är förbij, utsläckt är alt mitt hopp. Jag tror, att sielf min siähl är rymbd utur sin kropp, I hvilckens ställe qvijd och bitter klag mig föllier. Sij, gryma döden mig min glädje händt har af; Vill jag med tårar min begiuta vännens graf, The af min kinder bleek så ynck- och rundlig falla, Till thes min jämmer sidst medh lijfvet ända nått. När min beängslad' siähl sitt afskiedh taar med alla, Sij, då och aldrig förr blijr fylt min tårars mått.— 2G —

Sonnett.

Af Myrtillo att vijsa sin trooheet och sinnes upprichtigheet einoot sin endaste och förtrognaste Clorinne.

JJfl itt sinne drifver mig een dygdaskiön Clorinne Nu medh een kärleek reen att trogen finnas när, Dhen jag vist bär, till dhes mig döden sidst förtär; Giör sådant ey den dygd hoos henne sitter inne, Af hvilckens skimrand' glantz vidt strålar här des sinne? Nog lys ditt fägringzskien och dygden, den du bär, Hvarför' du hatas ey, men blir städz hållen klär; Tänck, Herdarin, på mig, ey slut mig uhr ditt minne, Thy du är endast den, som jag i verlden skattar: Du är, hvars ädla dygd medh hiertat jag omfattar, Till den jag af min siäl en halfpart gifva vill, Lät derför kerleek din ey slåckna, men städs brinna, Så skall du trooheet städz i grafven af mig finna: I lif och död till sluut jag höör dig evigt till.— 27 —

Phautasie-

<3 dig, min frögd, Jag stedz är nögd; Jag skillies från dig sidst, När jag min siäl har midst Mitt hierta du så taar, Att jag det sielf ey har. Hoos dig beroor mitt lijf: Ty mig din troheet gif! Een kiärlek reen Ey lijder meen; Ey nödh Ey dödh Tar mig från dig. Een halfpart af min siähl Haar du, mitt högsta vähl. Din trefnad Är min lefnad;

Du har mitt lijf; Din siähl mig gif! Ey dödsens tand Förtaar vårt band: Jag din, Du min.— 28 —

Sorgcqviidc.

cPen dag förtappat blij, på den jag födder vorden,

Förtappat blij den natt, då man först saa de orden: En man nu aflat är. Den dag, den sorgedag Han blifve eevigt mörk och eevigt full med klag.

Förgäte du, o Gud, att efter honom fråga!

Ditt liuus, du klara sool, lät honom aldrig åga. I mörkret blifve han; moln, rök och dimba stoor Förskräcke på dhen dag allt hvad på jorden boor.

Begrijpe mörker dig, o natt, då jag vart skapa!

Blij du bland dagar all uhr månetahlet skrapa! Du blifve ensam stedz, och att ey någon roo, Ey någon lust och frögdh uthi dig måtte groo.

Dhe, som medh gräslig rym sielf satan kunnaröra

Och solens klara skien i mörkan tiokna föra, Förbanna dig, o natt, och att ey uthi dig Den ringsta stjernas glantz må nånsin vijsa sigh!

Ach, att du ensam stedz må efter liuset töfva,

Dhen fägnad blifva dig till evig tijd beröfva,

Att morgområdnans glantz och purpurkinder små, Att hennes ögonbryn omsider skåda få:

För dhet du lychte ey min första lifztijdz timma,

För du ey slächte uth min första lefnadzstrimma, För det du och fördålt för mina ögon har Olyckan, som mig nu så ijfrigt öfverfar.Hvij har min moder ey mig död till verlden burit? Hvij blef mig ey mitt lif i födzlen strax afskurit? Hvij har jag samma dagh ey uthi mullen gått Och början och mitt slut på samma dag ernått?

Hvi hafver någon mig uthi sitt skiöte dragit? Hvij haar mig någon upp till sina spanar tagit? Så hade jag nu frijdh, så låge jag i roo, Så finge jag nu i dhet mörka stilla boo.— 30 —

Tijdcii.

<^itt lopp har solen fört till ända, Sin hästar månd' hon åter vända; Dhen gambla tijdh nu ända får, Nu börjar man dhet nya åhr. Nu I, som uppå himblen lysa, I, som de jordska hyddor hysa, I, som bland hafzens böllior blå Ehrt största nöije hafva må, Alt, hvad som sväfvar kring det runda, Alt, hvad som röres, sammalunda, Upp vörden, ähren, dyrken dhen, Oss himblen skänkt, dhe Gudars vän! Om I vill någon glädie skåda, Om man ehr skull nå'n hugnad båda, Om I vill någon båtnad haa, Om tijden skull' ehr lööpa glaa, Så gömmer allt, hvad som I veeta: Ett nytt männer hvar nu upleeta, Att vörda dhetta nyja åhr, Dhen som om all ehr fägnad rår, Dhen himblen sielf oss mon förähra, Dhen ädlast jorden månde bära. Dhen som min högsta ziernad är, Jag mehnar dig, Aurora skiär! Dig skall jag stedze liuflig falla, Dig, som jag mon min prydna kalla, Tag nådigt an hvadh man tig teer, Dhen vördnad, som man tig nu gier! Dig månn nu heela verlden ähra, Dig ser man alla offer bära, Och alla uppå dhenna dag Nu önska dig allt ditt behag. Ditt lof skall stedze bland oss klinga, Ditt roos vill vij till himblen svinga;— 31 —

Ditt nampn, med'n bärg och dahl än står, Bland bärg och daal man hoöra får. Så länge liufvan sommar blifver, Så länge himblen hösten gifver, Så länge uppå vinterdag An våren föllier medh behaag, Så länge jagh omskiftning lijder, Omväxlas sachta, framåth skrijder; Så skall ditt loford gå i svang Medh ljufligt klang och återklang. Ja, fast jag all ting täär och andrar, Fast genom mig i glömska vandrar All ting, doch skall ditt dygderoos I minnet evigt blij oss hoos; Och sist, när timma, år och dagar Ey tällias mehr, men sig smått lager Till ändan, då skall dijtt blod blij Upphögd medh lof till evig tij.— 32 —

Lucifer.

ier plats, gier yppet fält, du nattens mörka dimba! Fly bort, I stierneliuus, nu blå och tindrand' glimma! Förstícken ehr, ty jag nu bådar större liuus, Som snart lär måla skiönt dhet höga stierne huus. Sij, hon här träder ann, och himlens portar vijda Sig ypnar medh åtrå; nu henne högt förbijda Dhe jordske kroppar; och de fagre foglar små Sig fägna medh liuf röst, för dhe henne see få. Men tyst! Se, hvad för glantz här strålar fram ur Norden, Hvaraf hon är så skiön, så klar och liuflig vorden. Hvem är det? Ach, jag ser, dhet är den maaklös bild, Dhen himblen nylig skiänkt, då han var dhem heel mild. Hon bär det samma nampn, som dhen som himblen målar; Doch, om jag säija törs, hon dubbelt högre prålar. Hör: förr'n I skillies åth, så kommer hvar och een, I nattens glimmand' lius, och vare ingen seen Att vyrda denne glantz, som mon oss alla vinna, Till hvilckens minsta stråhl ey nå'n af oss mon hinna. Kom, Phoebe, kom man sielf, förtyck ey hon dig rår: Ty hon din bror och medh, sielf Titan, öfvergår. Du himblens alster och du jordens enda prydna, Tag oss man gunstigt an och tro, att ingen är, Som dig att tiäna ey för lycka skatta lär. Jag börjar nu på nytt för solen mig att vijsa Och skall hvar morgonstund ditt namn tillbörlig prijsa: Jag skall dig båda stedz een liuf och gladan dag; Jag önskar evigt dig ditt nöije och behag. Dig skall jag altijdh liuf, dig skall jag klar uprinna; Med mehr än vanlig glantz lär jag härefter brinna, Och må seen hvar och een i verlden vetta då Mig af Auroræ skien dhe fagra strålar få.— 33 —

L'llyvcr ct le Nord.

Æol accompagné des Vents.

vindar, som hafven upp brusande böllier, Som väsa och fräsa på villande haf, Som sväfva allt öfver hvad himmelen böllier Och susen i högd som i djupaste qväf! Nu kommen tillhoopa till Nordiska lunder, Dhe fägneord hämpten, dher giuths af hvar man! Dhem medh ehr häd n fören, doch icke förvänder; Och när som I sväfven kring land och kring strann, Så säyen dhem effter medh dubblade röster Och murmlen dhem, hvar och een som han bäst kan! Förkunnen dess lof uthi norr, sö'r och öster, I väster och allstedz, hvar I tagen lann, Och sägen I: Norden sig hiertelig gläder, För dhet dher Aurora vill vistas och boo. Dhess lof dher nu lijten som stoor fast högt qväder Och önska sig evigt dhen fägnad och roo.

3— 34 —

Frögdcklaiig

utöfver sin högtälskade Systers liällsas restitution, af glädie üt-gnten uppå des födelsedagh, som var den 5:te dag Påsk eller 15 April 1680.

cphen Heerden, hvilkens staaf en lång tijd stilla varet Medh mossa öfvertäckt, hvars får och ville faret I vijda marken kring, hvars luuta, flöjt försann Ev mehra geenliud gaf vijdh liuflig hvijtan strann, Han cjvicknar åter vijdh och lembnar nu de rötter, På dhem han ängzlig låg i skuggan matt och trötter Af sorg, af jemmer, klag: ty den han älskat högt Af dödzens senningbud, af siukdom blef bemödt. Ach, huru mången gång har han med sorgfullt hierta Begråtet siukdom din, den dig giorde stor smärta! O huru mången stund har han din bitterheet, Du grymma bleeka död, beklagat med förtreet! Ey kunde någon frögd, ey lust med sånger flera, Som heerdar rundt omkring förde ju mehr och mehra, Hans högst bedröfvat sinn, hans hierta, siähl och and Upfriska, giöra qvitt från bitter frätand' band, Som honom bunden liölt till sorg och klagor många, Honom afskar all lust, all frögd den tiden långa. Nu börjar han igen medh svagt uthmachtad modh Framkryp' uhr skuggan sin, seen ban till hälsö godh Dig kommen vara hör; nu leetar han tillsamman Kring bela marken vijd sin fåår med mycken gamman, Seer sig om staafven kring, sin luta han begier, Yill än enfaldelig een dicht framsiunga här, Dber doch, om dig din lust dhen bleeka döden neekat, Hans hy samt kinder strax af sorg hade förbleknat. Strax skull' uhr skalders fält hans tecken tagets necr, Ey han om någon hielt ey nånsin qvädet meer. Dhen dag, som han så högt tillföra' och nu mån fijra, På hvilcken du är född, ey hadhe honom mehra— 35 —

Tillbringat någon lust, tå han uppå dig tänkt,1 Uppå din godheet stoor, men snarar* sorg inskiänkt. Then fijnblänckande, skiön, högst strålande Aurora Ilaar väl bebådat frögd i dag åth blomstrand' Flora, Tå lion medh mantell rödli, uthslaget gyllend håår, Fram för then klara sool, från gambla gubben gåår. Ty hon nu medh sig

föör, i thet hon återkommer, Then grönskand', härlig, liuf samt fast välluktand' sommar. Doch hafver hon än mehr bedröfvat herden frögd Nu bådat, hvarför han sig finner väl förnögd: Förnögd, i thet han sijr, skiön Phoebus sielf vill blänkia Uppå din födelsdag, ey något moln dierfz kränkia Det höga bimmelz hvalf; doch mehr förnögd är han, I thy han på den dag först goda bodskap fan, Dig vara frisk och sunn; men vet ey hvad som felar, Att han ey prydlig nog uppå sin luta speelar. Ty anting hafver nu en alt för hastig frögd Hans hierta tagit in, eller är han ey bögd Till qväda rät ännu, seen honom sorgen tryckte, Hvilken all macht ock mod, all märg uhr benen ryckte. Ty slutar han härmedb, bespaar till annan tijdh, Tå han mehr vederqvicht, ja och meer vännies vijd The heerdars dicht och sång: då skall fast skonar' klinga I ängar strängar hans, hans röst skall höger svinga Blandh uthvald heerda skaar; ja, öfver marken all För alla stämmor högst ditt roos då vara skall! Imedlertijdh han nu tig önskar mycken lycka, Att tig ey någon sorg, ey ängslan, pust må trycka, Att tu och i mång åhr må see dhenna här dag I största frögd förnögd och utaf hiertat gladh.

Så qvad heerden vid Saala strandh.— 36 —

Grafskrift

öfver den stoora biörnen, hvilken af H. K. Maj:ts väldiga arm vidh Kongzör blef nederlagd.

ag i the vilda fält, ther Atlas döttrar blänkte, Uthi mitt öpna svalg the tama diuren sänkte; Jag skrächte all den trakt, jag frukta' aldrig än För jagar-hund och horn och ey för strijdbar män; Till thes en högre kraft mig, rasand', modet stächte, Tå Norre verldens pracht mitt vilda hierta brächte. Och är mitt enda roos: then hielten mig fällt haar, Som för sin foot till jord stört mången hielteskaar.

Epigram.

l|j|vart har sitt vissa måhl: vår tijdh, som nu försvinner,

Han kommer ey igen, då han framfluten är; Dhet lof, man genom dygd och ärbar lefnad vinner, Allena på vår mull dhet städze blifva lähr.37 —

Klagan

vijd Hans Kongl. May:tz öfverlioff-intendent, dhen edle och välborne herren,

Hr. J 0IIA N L E Y 0 N C lt 0 N A S

till Närliiige, Lindzbro och Untra

G-raff.

wm hvad som skiäligt är hoos menskan råda finge, Och hon sitt egit kiött ey stadigt effterginge, Så skulle mången gång dhess hierta vara frij Dhen mer än bittra sorg, som dhet stedz qvällies i.

Ett bör allena oss och våra sinnen gnaga: Att vij vår store Gud med synden så mishaga; Men hvad som lyckan kan bå' gie och återtaa, Ey någon giöra bör bedröfvat eller glaa.

Är doch man aperij, hvad verlden för oss spelar, Då hon på sällsynt sätt förgängligheet uthdelar: Är doch man alt en leek, som varar några daar Och ofta slutas då, när hon bäst börjat haar.

Här är en skådebahn, dhen kostligt purpur täcker, Dher all; ting herlig lys, så långt sig ögat sträcker; Dher träder hvar man fram, och som han kläddel- är, Som han sig vijsar ann, man honom vörda lär.

Dhen seer man, som en kung, aff andra undfå ähra, Een annan träldombs band och hårda fjättrar bära. Dhen kommer i hvar act och blijr til spelets sluut.; En ann knapt vijsar sig, för än han träder uth.38 —

Men när omsider nian courtinen föredrager, Och hela vercket sidst een önskad ända tager, Då sijr man intet til uthaff den förra ståt, Då är försvunnit alt, hvad man sig fägnat åt;

Då blijr bå' kung och träl, bå' fri och fånge lijka, Då tarfvar ingen arm meer för en mächtig vijka; Då vaknar man först upp, och får en då först sij, At alt man ijdelt var, när drömmen är förbij.

Är rätt, att någon då sig gläder eller grämmer Uthöfver fåfäng pracht och een inbillat jämmer? Bör man begråta den, som har til ändan nått Och från en tröttsam leek til liuflig hvijla gått?

Ney, ney, säll du, som här ditt, vandrings lopp fullända', Säll du, soin väl har fått i trygge himblen lända! Ditt spel nu lyktat är, din möda är nu all: Du är, der evigt du din Gud lofsiunga skall.

Doch vill jag på din graf}' uthgiuta mina tårar; Jag vill här säga fritt, hvad som mitt hierta sårar, Kast det och fåfängt är; men jag är som en ann: En mennska. som ey alt, hvad rätt är, giöra kan.

Jag skattar dig väl säll, som alt har öfvervunnit, Som från det falska skien til rätta linset hunnit; Men ach, at alt för snart dhen glädien ända har, Som endast nöijde mig, at tiena dig, min Far!

När jag dig aldramest min vördnat skulle vijsa, När jag bäst tänkte dig i höga åldren lijsa, Så blef mitt enda hopp så plötzligt slagit kull, Och hvad mig kiärast var förvandlat uti mull.

Jag veet och kiännes ved, hvad godt som tu mig giorde, Jag veet och mycket väl hvad jag dhermoot dig borde; Men jag har aldrig hint uppfylla dlietta mått Och tacksam vijsa mig för det, jag af tig fått.— 39 —

Doch, om jag någon tijd din godheet mot mig glömmer, Och om jag icke dig i vördsamt minne giömmer, Så glömmer mig igen dhen, som utblofvat har, At vara armas tröst och haa dhem i förvar.

Sidst hvijlen, ädla been, i dhenna jordeklyffta, Och siälen niute nu dhet hon städz efftersyffta'1 Hon siunge Herrans loff från nu til evig tijd Dher, hvarest intet qvaal mer henne rörer vijd.— 40 —

Den. himmelska sällheten

och

den jordiske fåf engel igheten,

föreställt vid vällborne frun

Fru BARBRO DOROTIIEA LEYÖNCRONAS

begrafningz-act, då hennes salige afsomnade kropp med hüganseenlig j ordefärd nedsattes i S. Jacobi kyrckia den 6 September 1691.

Men the, som vänta effter Herran, the få an ny kraft, så at the skola vpfara med vingar såsom örnar: the skola löpa och icke vpgifvas, the skola vandra och icke trötte varda. Esaias XL: 31.

Ö. .

(^u är nu andat sist alt ditt besvär och möda, Och hvad som dödligt var blijr samblat till the döda. Tråtz, lycka, alt ditt våld, tråtz alt ditt tyrannij, Från alt ditt falska flärd är man i grafven frij.

Den storm nu öfver är, som forna offta raasa'; För den läär aldrig meer vår LEYONCRONA faasa. Lät himblen dundra hårt, lät molnen grymt utsee: Ilon är uthi god hambn och kan åth faran lee.

Dess siäl, som altijd sig från jorden månde häfva Och öfver månans väg och solens bana sväfva,

Dess siäl, som, frij från sorg och frij från verldzlig frögd, Var altijd i sig sielf och i sin GUDI! förnögd,— 41 —

Är i full frijheet satt: dhe band uplöste ära, Dhe boyor fallne af, som hon förr månde bära. Nu heelt fullkomlig säll hon sig utsprijda kan; Den eeld nu vida lys, af den hon städze bran,

Med oförgängligt skien, med härligheet omgifven, Meer klar än solen sielf. Hon är nu brachter blifven Inför den Högstes thron, hvar hon rundt kring sig ser Hvad eenda lust och frögd til siäl och andar geer.

Hon seer kring lambetz stool den heela engla-skara Med silfver-hvijtan drächt, medh, lius omklädde fara Bland den uthvalda hoop; hon doch ey någon seer Meer hvijter än sig sielf eller som lyser meer.

Den stora GUD, hvars macht sig mycket länger sträcker, Än jord, än haf, än sky, än hela fästet räcker, Gud, hvilkens härligheet ey någon dödlig man Med sina ögon see eller begrijpa kan,

Hon nu åskåda får, nu och föruthan ända; Gud, som sig sielfvo lijkt mond' henne först uptända, Gud, hvilken hon så kär och sedan städze var, At han för hennes skull sin son ey skonat har.

Den gode Gudens nampn hon nu med sång och vijsa, Med sachta liuflig thon bland englar månde prijsa' Dess sång ey ändas skall, dess skien ey släkas uth: Så har hon nått sitt måhl och all sin önskans slut.

Häll, trefalt sälla siäl! Vij dijna lefvor giömma, Men skolom doch lijkväl dig aldrig här förglömma. Då denne edle kropp din boning ännu var, Du redan utaf dygd och fromheet lyste klar;

Så reen, så klar, att man med godt fog kunde säga, Det du till arfvelott all godheet monde äga; Den, som rätt kände dig och dig ey hade kär, Ilan älska' aldrig dygd och hvad som dygdigt är.

Menniskiones elende

betraehtat, då fordom Kongl. May:tz Tro-Tienare och Lieutenant af dhess Lijfguarde, edel och välborne

Hr. CARL LEYONCRONA

til Huusbyborg ete.

nedsattes uthi sin hvilokammar i St. Jacobs kyrkija den 10 Aug. 168G.

gjjjur slätt, hur ringa är, hvad oss i jorden gläder, Hur går vår lust förbij rät som et flychtigt väder! Hur skrijda våra åhr så fulla med besvär! Ach att vår frögd så kort, men mödan långsam är!

Ifrån den första stund vij liuset kunna lära, Så finna vij hos oss dhen sorg, oss månde tära,

Dhen sorg, som ey sitt sluut och ända förr kan nå, För'n våra ögnelock af döden slutne stå.

Man höre hvart man vill: fins någon, som ey qvijder? Är någon så heel säll, att han ey något lijder? Dhen verlden ofta tror i siäl och sinne nögd, Han aldrig glädien kiänt och veet af ingen frögd.

Uthi vårt hela lopp oss hopp och fruchtan drifver; Vij tänkom i vår sorg, dhet en gång bättre blifver, Och fam doch aldrig see uprinna någon dag, Som ey ny ängzlan bär och orsaak til ny klag.

Men hvad, o himmel, är, som oss så hiertlig gnager Och giör, att hvar sitt qvaal i barmen med sig drager, Dhet qvaal, man ey kan fly, som öfver haf och land Så träget föllier oss och räcker oss sin hand?Ivan doch ey något gull och pärlor det afböija, Förmå doch icke oss dhe största skattar nöija. Een rijkan vara glad man ju heel sällan seer; Men ofta rijkedomb een större omsorg gier.

Ej lärdom, vett och konst vår sorg kan mycket lindra, Så länge som vårt kiött förståndetz lius får hindra: Hur lijtet tåligt draa dhe lärde dhet de sij, Att lärdom lönter blijr med blott begabberij!

Ibland de några fåå, som högsta väldet äga, Mon någon och väl fins, sig rätt kan lycklig säga? När dhe i eensligheet rätt til sig sielfva gåå, Hvad gäller, att och dhe sin deel af ängslan fåå?

Att höra arma folck uthi sin träldom klaga, Hvem undrar dher uppå, hvem kan dem dhet betaga? Dhet är dhen enda lott, dhem Himlen lemnar qvar, När han sin milda hand ifrån dhem undan drar.

Så har bå' arm och rijk, så har bå' hög och ringa Dhet, som hans inre siäl så högt förmår att tvinga. Så fins platt ingen till, som ey har sitt förtreet, Som af bekymmer, sorg och mödo icke veet.

När Läkaren han vill oss till en bättre hälsa Ifrån en siuklig leed med stränga händer frälsa, Han först i diupan sömn oss gierna föra vil, At vij dhen stora värk ey skolom känna til.

Een sådan sömbnedryck vij daglig efterfara: Att kunna dhen ehrnå vij ingen möda spara: Vij meer än Döden fly att uthi eensligheet Oss sielfva skåda rätt och all vår uselheet.

Nu ett förgängligt liud i våra öron klingar:

Hur sött oss syns dhet roos, i verlden rycktet bringar

Att dheri få sin deel, hvad gör man sig för flijt, Ilur fijkar man dher hänn med en fast ifrig nijt!

Nu kan en lijten leek, en dantz oss väl behaga, Nu kan ett harpeliud vår sorg ur minnet taga; Nu kan ett aperij och nu ett fåfängt taal Uppå en liten stund förta vårt hierteqvaal.

Doch, lijka som oss går, då vij af sömbnen vakna Och finna svedan stoor, men våra leder sakna, Så går det, när den lust så plötzligt är förbij, Och vij doch ey vår sorg och ängzlan äro frij.

Hur kan det annars skie? Vij ju i kroppen bära Een siäl, som ey kan döö, som Gud oss täcktz förära, Som ännu smaken haar uthaf den stora skatt, Af den fullkomligheet, Gud haar uthi oss satt.

Då vij allena dygd i våra lemmar hyste, Då Herrans egen bild uhr oss så härligt lyste, Då kroppen än ey var den lede syndsens träl, Då ingen tvist än fantz emellan kropp och siäl:

Då var vår största frögdh dhen stoore Guden prijsa, Som en så ymnig nådh på oss behaga' vijsa, Då var vår förste roo att tacka dig, vår Gudh, Att lofva nampnet ditt och hålla dine bud.

Men, på densamma stund vij oss ifrån dig vände, På samma stund vår synd i oss all jemmer tände: Ifrån dhen dag oss sorg så trogen föllier åt, Att börian vår, vårt sluut ey annat är än gråt.

Ju mer vij ge oss tijd att på oss sielfve tänka, Ju meera börjar oss vår synd i sorgen sänka. Hur skulle doch vår siäl väl finna någon roo Uthi en kropp, dher synd och last allena boo?

Hon veet, hvad pracht vij mist, och ingen oss kan gifva; Har hon ey orsak nog att stadigt ängzlig blifva? Så är begynt dhet qvaal, som aldrig ända tar, För än som döden oss å nyo luttrat har.— 45 —

Då lär en frögdedag på nytt för oss uprinna, Då lära vij vårt ståt och föra glädie finna; Då sltolom vij få sij dhet rätta lijfzens lius, Då skolom vij få boo uthi hans helga huus.

Ach, blijde frälserman, som oss med Gud försonar! Ach, nådefulle Gud, som oss så gerna skonar!

När kommer doch dhen dag, när kunna vij ehrnå Dhen frögden inför dig, inför din troon att stå?

Säll du, ja mer än säll, som här nu lägges neder! Gud har behagat väl din dygd och dina seder: Ty har han uthi tijd giort slut på all din nöd, Har ändat all din sorg med en behaglig död.— 46 —

På L ey o ii c i'ön c r ii as G-ral.

re, som uthur een qveed sitt första ursprung vunnet Och vijdt seen spridda kring i krijg och strijd sig funnet, Dlien uthi Norden kall, dhen fierran öfver haf, Dhe sambias åter här och giömmas i en graf.

Hvad lof de haa förtient, vil man på steen ey skrifva; Dhet må i rycktetz mun i verldzens minne blifva. Ach, att så alt för snart i jordens klyfta faar Alt hvad oss var så kärt, allt hvad oss fägnat har!Tvenne Herdars Samtaal

öfver sal. Seereterarens

BENGT GUSTAF T1GERHIELMS

dödelige affgång.

LYCIDAS. CALIDON.

LYCIDAS.

fg|vij förer himmelen mörck i dunckel den blänckiande soolen?

Ey på vår platzer meer gröönt; hvij blekna dhe blomstrande daalar?

Linder och lunder nu alt, alt, alt, nu sörjer och lutar;

Strömmar på stranderna liuft, starkt bäfva sin brusande

böllior.

Calidon, vestu, så sägh, min vän, sägh orsaak til dhetta!

Svanernas sorgfulla klang bedröfligt af skougarna svaras.

CALIDON.

Giömme du, himmel, din lius, moln täcke, du sool, dina

strimor!

Grönskes, i daalar, ey meer, ey blommor meer täcke ehr

högar!

Liude ey gladelig sång vid ehr meer, I svallande stränder!

I, som vår frögder förr hört, I lunder, nu hörer vår klagan!

När jag om afftonen tyst vid Glauci liufliga bäckar

Ligger medh skugga betäckt, min fåår hade drifvit till

samman,

Höör iagh uhr vatnet här upp dhe hundrad' välklingande

stämmor

Sorgligen ställa tilhoop; Nereides sielfva beklaga,

Medh sachtdånande suus, then död, som så hastelig ryckte

Edlaste Herden vår bort, vår Damon, vår trognaste Da-

mon.

Lembnar du oss doch så snart? hvij går du snart från vår

källor?— 48 —

Är tig behaglig ey meer de vågar, som fruktesamt svalka Liufligste blommor och gräås, de prydlige» marken betäckte? Glömmes så snart aff dig bort dhe liufligen grönskande

ställen

Under sachtdarrande lööf, der du och din fåår städze hvijlte? Kan ey Sirenernes speel, vår dantz, vår klag, våra tårar Hämpta dig åter til oss vår strömmande bäckar at hedra? Är du i öfrare choor, i stiernsatte hvalfven meer nögder? Ey, så unne vij dig din frögd, doch aldrig förgäta Hedra dig, der du var stedze en faar för alla de herdar, Som uthi dälder rundt kring fördrefvo sin tijd förr i gledie. Evigt, ja evigt dit nampn skal läsas i hårdaste stenar: Evigt vijd stranderna vår aff fräsande våg ey bortskiöllias; Grönskas skall stedze ditt loff, ditt roos, til Thetis förtäres. LYCEDAS.

Herdar, hvij glädioms vij meer, hvij spele I, piltar, förnögrle? Kommer tilhopa, seer, ach seer, jorden en deel nu betäcker Uthaff vårt forna försvar, vår frögd, vårt nöije, vår egen. Jord, du täcker en deel; nu gömmes en deel i din skrymslor: Doch blir ofvan dig städz i lefvande minne förvarad Edlaste Herdens beröm, hans dygd, hans trefalla godheet, Til dess dygdenes skien och stiernornas glantz tar en ända.

Den dygd uthi sitt sköte bar och Gud uthi sitt hierta, Sitt fosterland en prydnat var, sin konung huld och trogen, Blef hädanfodrat alt för snart, med mångas stora smerta. I lärdom och berömlig art var han heel snell och mogen: Herr TIGERHIELM iag mena må, hvars nampn och goda

ryckte

Lär aldrig kunna nedergåå; det grönskas liär i norden. I edle siälar, som af nöd och sorg nu varda tryckte, Våren til fridz: han är ey död; nu är han först säll vorden.

Ilär ligger TIGERHIELM, all vänners lust och nöje, En ärlig, trogen vän, dhe sijnas roo och löje, Som i en vacker kropp bar en så ärlig siäl, Hvarför han prijsas här och är där evigt säll."Vijsdomerip Fruclit betrachtad,

då ICongl. May:tz Fordom Tro-Tienare ocli Secreterare, dlien edle och högacktade, höglärde och vidtberömde Herren

Hr NICOLAUS ROB E N S

uthi dhes hvijlorum i Stockholms S:t Nicolai kyrckia nedsattes den 14 Aprilis Anno 1CS9.

Af dlien Sal. Dödes

Sörjande Vän.

%

(V'ag saa i hiertat mitt: til lust och gladlynt löije Hur galet ästu dock! Bort. bort alt jordiskt nöije! Hvad under soolen fins, ju intet annat är An mödo, sorg, förtret, bekymmer och besvär.

Dhe sinnen, som sig lätt af skuggan kunna fägna, Dhe må sig verldzlig lust och glädie heelt tillägna; Dhe må väl frögda sig af vind, af fåfängt speel: En lijten ögneroo är dheras enda deel.

En guuler gläntzand' malm, een sten, som glas-lijkt blänker, Snart dheras arma hug förnöijer och snart kränker. Dhen samblar sig een skatt af stenar och af mull Och menar då blij nögd, när kistan hans är full.

Een ann sig sköna huus och stoora saalar bygger Och tror på silkes-säng för ängzlan vara trygger; Doch händer väl, att sorg dhen sängen bäddar opp, Och han sig sveeken sijr uthaf sitt galna hopp.

Dtie |iuus, som han har bygdt och prydt med gyllenstoder, Hans gårdar full af trän och silfver-klara floder,

Hans konstverk, mödo, (lijt, alt, alt een annan taar, Scen han med hiertans sorg dliem ändtlig lembnat haar.

Hur mången finnes, ach, som dag och nätter vaakar, Giör alt hvad som befalls och ingen ting försakar, Till dhess han herrars gunst och nåde ändtlig når, lien gunst, dhen, rööken lijk, snart kommer och snart går.

Att kräsa med sin kropp, att sång och pijpor höra, Att dagligt snus och bruus och lustig lefnad föra,

Det ändas tijdt med sorg, och snart blijr vänd i gråt Dhet förra glädierop, dhen förra fägnelåt.

I, som högt efffterståen ehrt loof att vijdt kringföra Och gienom stoore värk ehrt nampn odödligt giöra, Dhet är och fåfängt alt: man ju ey någon sijr Af alla rosas så, at han ey lastat blijr.

Slår minnesböckren upp; kan man mig väl een vijsa, Som alla nöije giort, som alla munnar prijsa? Om någon finnes till, dhen man alt loford bör, Står afund strax dher hoos, som dygd till laster giör.

Dhet lof, som verlden gier, ey mycket långt sig sträcker, Och om dhet tusend' åhr, dhet doch ey evigt räcker. Dhen tijd, som ända taar, för lång ey räknas kan: Framfluten tijdh är lijk dhen dag, i går försvann.

Nu är rätt lust ey till, är glädie ey att finna, Om frögden fåfängt söks; så lätt oss då uppfinna, Hvad som oss lära kan att rätt igenom gå Vår uslefulla verld och väl till ändan nå.

Träd, ädle vijsheet, fram medh härligt lius omgifven, Förhölg dig längre ey; hvar ästu ändlig blifven? Vij sökom dig medh flijt, vår ijdh är dag och natt Att löpa efter dig och önskom få dig fatt.

Doch, effter du oss flyr, ehuru vij och fijka, Och effter du med flijt oss synes undanvijka,

Hvem veet, om all vår svett, vår mödo, vårt besvär Och dhenna ijfren vår ey och så fåfäng är?

Ty du är dhen oss lärt vår usellheet rätt röna Och tyckes flijten vår såledz med otack löna:

Dhet är ju blott ett qval, sin jemmer känna rätt, När man ey boota kan dhen uppå något sätt?

Dhess utan seer man och dhet dageligen hända, Att vijs och galen mann i grafven lijka lända. Dhet är een usel ting: een vijs går som een an. Ach att ey högt förstånd från döden frälsa kan!

Dhen, som sin heela tijd i oförnufft bortrasar Och ey för någon skam, för inga laster fasar,

Dhen synes dhet gåå väl, och töör han än dher till Bland alla roopa uth, dhen vijsa farer vill.

Hvad lär dhen vijsas lof till evig tider giömma? Dhen tijdh, som komma skall, lär doch all ting förglömma. Långt desse tankar bort! kom bijt, hvem som begär Att lära vijsdombs frucht, kom hijt och skåda här!

Här lägges nijd en kropp, som vijdt af visdomb lyste, Då när han himblens skatt, sin ädla siäl, än hyste. All lärdom med besvär han efferletat har; Dhen honom och till tack dhet stora goda bar,

Att han heel fast och trygg i mödo och i fara Och uthi mootgångz storm heel säker kunde vara. At lyckans vredes mod han offta hiertlig log, Och huru honom gick, så hade han doch nog.

Uthi sin hela tijdh man hörde honom säga, Att meer än verldzligt alt var tålig anda äga: Så är och ingen ting i verlden honom skiett, Dhet han ey väntat har, dhet han förut ey sett.— 52 —

Han viste, att vårt lijf een vandring var på jorden, Och är så niäst hans tijdh i vandring anbrackt vorden; Han tredie verldens deel i tiugu åhr kring foor, Ey utan stoort beröm, ey utan nytta stoor.

Då såg man, hvad för gagn hans klookheet honom bringa': Ty hvart han frembling kom, så funnes lijkväl inga, Som han med täcke ord och med sin vijsdombs mackt Ey till att älska sig och till förundran bräckt.

Seen rycktet hade hint hans goda nampn kringföra Och allom kunnogt var, hvad han förmåtte giöra, Beslööt vår stoore Kung att kalla honom hijt, Dher han till landzens gagn kan vända an sin flijt.

Han kom, han vant all nåd, han älskat blef af alla. Hvem skall ey älska dhen, som man rätt kunde kalla Een vän, dhen aldrig sveek, dhen större omsorg bar För andra än för sig, dhen som uthdeelat har,

Fast än han ey var rijk, dhe aldrastörsta gåfver Och mången rijker giort af sijna vijsdombs hafver? Han hielpte med sitt råd, han laa sielf handen vijd, Han gaf een rijker tröst, när hielpa ey var tijdh.

Vår synd har dhet förtient, att vij ey värde ära, Att länge niuta dhem, som vij högt hafvom kära:

Gud honom dy till löön, men oss till sorg och nööd, Från jorden kalla' bort igenom een säll död.

Här vänter iag ehr först, I rneer än usle sinnen, Som uthi verldzlig roo ehrt största nöije finnen. Om skiönt dhet ginge här ehr all ting till behag, Hvad blifver doch ehr macht på sidsta dödzens dag?

Hvad, kunna dhessa ord allena ehr förfära? För blotta dödzens nampn iag seer ehr faasa bära. Hvad lären I för skräck och gräslig skälfvan få, När I nu innan kort för döden sielf sku stå!— 53 —

Dhe elir för voro när, då frögd och glädie grodde, Då lust i edra tiäll, då öfverfiööd dher bodde,

Dhe synas här ev meer: hvar då sitt afskied taar; Ehr ingen då till tröst och lijsa blifver qvar.

Då lära kring ehr säng sig uthi ordning vijsa Dhe, som i nödens tijdh ey funne hoos ehr lijsa,

Dhe, som ehr hand har trycht, dhe, hvilkas bittra gråt, Dhe, hvilkas svåra suck I förra logen åt.

Bland alt dhet hembde roop, som sig då låter höra, Hvart skuen I vända ehr, hvad veelen I då giöra? Af stygelse är full dhen tijd, framfluten är, Full med förskräckelse dhen tijd, som komma lär.

Ehr lefnad haen I ställt,, som den skull' evigt vara, Som skulle döden ehr mer än som andra spaara. Een vijs man giör ey så: han känner dödzens lag Och meenar, att hvar dag skall blij hans sidsta dag.

Han är hvar stund beredd, och när dhet så långt lijder, Dhen sidsta kommer fram, han döden tappert bijder; Kan honom fast ansij och trotza alt hans hoot Och all hans bitterheet heel tåligt taga moot.

Säll, trefallt sälle siäl, hvars lefvor vij här giömma! Du stadigt kom ihug, hvad som de dårar glömma: Att intet evigt är af alt hvad vij här sij, Och att vij ingen stund för döden äro frij.

Du meer än någon ann vår uselheet rätt kände Och vijste, att långt lijf är man ett långt älende: Dy hölt du ibland alt och städze dhet för bäst Att här sin lilla tijd framlefva som en gäst.

Uppå hvad världzligt är du dig ey nånsin fäste, Men trachta' till ditt boo och till ditt rätta näste, Som uthi himblen

är; du var ey jordens träl, Men hölt för högsta skatt att täckas Gudi väl.— 54 —

Ty såg man aldrig dig för döden bära fara, Men offta önskte du att hädanskilder vara

Och komma till din Gud. Nu får du uthi roo Loffsiunga Herrans nampn och ibland änglar boo.

Cher reste de Rubens, je s^ay qu'à ta memoire Nous devoris ériger un monument pius beau Et dans un marbre dur gräver sur ce tombeau Tout ce qui fait durer aprez la mort ta gloire. Mais hélas, le destin, à nos desirs contraire,

Nous défend de t'offrir que de sincères pleurs. Ton nom sera grave, ne pouvant pas mieux faire, Dans nostre souvenir et dans nos tristes coeurs.Fragment uf en Hcrderoinaii.

<®u glömmer nu åter ditt fagra skien, dina trötta hästar förer du på een behaglig ort v th i grönskande ängar att beeta. Ach ja, far väl ! Förhölg man dina strålar, ty dhe kunna min sorg intet lätta, och din fägring har intet, hvar medh hon mitt beängstade sinne kan förnöya. Du skådar mina tårar, när du vthi blå västern dig till hvijla skyndar; och, när du uhr östern förer här an på din höga baan din förgylta trohn, så finner du ändå mina ögon rinna. Huru offta förhöllier du ditt ansichte vthi dhe tiocka Moln och kan mitt älende ey åskåda! J himmelens skyar, huru offta seer man ehr behagligen dugga och af medyn-kan låta edra pärletårar falla! Ach, dhet är dock alt förgäfves! Min Sool, min enda frögdesool, är till hvijla gången: hon har förhölgt sitt ansickte; hon vill sig aldrig meer see låta, och dhess skeen är af grymma ödet uthsläckt. Ach, himmel, huru kan du dock ansee all min jemmer! O jord, hvij förgiömmer du icke mig i dina klyfftor, och hvij läter du ey din svarta mull mina förfallna och bortblecknade lemmar täcka? Hvij föres mine gråtande ögon ey i een evig natt, och hvij skijner mig af himmelen någon klar dag? Är dhet väll möyligt, att mitt hierta ett sådant qvaal skall kunna vthstå, och huru är dhet ey långosedan i tu-send stycken sönderbrustet! O, att mitt nampn voro bland menskiors taal förgätet! O, att iag väl till dödzens strand hade anländt, så iågo ing nu i hvijla och hade rn vllii ett land, dher all ängzlan förgäten är! Yijd Melitte meera tala ville, vänder hon sig och får see herden Callinn ey långt ifrån sig, som effter sin vana var gången att förlusta sig vijdh stranden, dher Mälaren hvälfver sina fagra böllior in uthi salta hafvet; och haar han dhenna afftoti fram för alla behaglig funnet: ty han var och på [een] ort, som all annars sorg icke allenast kunde lindra, uthan och al-deles borta, så när som Melittes. Hafvet, hvilket, som till-förene sagt är, här möter Mälaren, löper inn och giör här een behaglig vijk, fuchtandes så väl sin strand, att dhen af tusend färgade blommor härligen prålar; och giöra dhe fagraste lindar och gröna Ekar. som i een behaglig oordning här växa, ey ringa till dhess prydnad. Dhess uthan hade Æolus så noga till hopa sambladt sina vindar, att hafvet som klaraste spegel stilla i förstone låg; och syntes uth med stranden dhe fagre blommorne med gröna trän icke mindre behageliga neder i stilla vatnet än uppå sieifve jorden; och soolenes glantz, som sina strålar ymnigt på lofven kastade, giorde, att dhe alla syntes gvllene vara. Men, när hon meer och meer begynte neder i vatnet sig begifva, så böriade een sachta surrande västanvind stilla öfver hafvet sväfva, som giorde, att dhet lijlet begynte krusa sig, och att dhess vatn, som af soolenes glantz nu meer uppfyll var, för ögonen lijka som ett gyllene fiäll glimmade. Omsijder, när hon sielf intet mera syntes, målade hon behagligen med sina strålar, som nu till hvijla skyndade och syntes lijksoni med blijdh mijn biuda far väl, dhet höga bärget, som mitt öfver på andre sijdan ligger, samt dhe trän, som dhet betäcka med een outhsäylig praclit, till dhess hon, aldeles förgiömd, lemnade een ljuflig rodnad på himmelen, som här och dher några moln tillij-ka hade, hvilka af hennes gyllene glantz och heel fulle voro. Af dhunne behaglighet bevekt, hade nu herden gått i sina tankar, ey vetandes vart, till dhess han fick höra uthi dhenne gröna vijken een röst, uppfylt med ank och vee, som af suckar och gråt då och då afskuros och stympades. Vijdh hvilken röst som han hade stadnat, kände han igen dhet vara Melitte, som talade, och hörde dhe orden, som här frainmanföre stå; och, ehuru han väl kände Melitte, vetandes, att hennes tillstånd var beklagligen hennes sorg oinälelig, och att ingen ting dhen kunde lindra, stod han lijkväl qvar dhess bevekliga klag att tillhöra. Och, som ban, som frän dhenne orten en tijdh borto varet, intet viste, att Melitte i dhenna vijken sitt dagliga tillhåll hade, beskådade stundom dhenna ortens behaglighet, stundomb af medynkan öfver hennes klagan lät några tårar falla, blef hon honom varse; och, som hon i sin sorg ingen större rno kunde haa, än när hon heel ensam fick beklaga sin jemmer, och åter dher emoot intet större misshag, än när hon af någon dher ifrån blef hindrat, så kunde— bl —

hon och dhenne herden, som kom till henne, när hon be-traektade soolenes behagliga nedgång och effter vanan dher hoos klagade ååt sitt älende, ey behagligen ansee, vthan vände sig ifrån honom. Han åter igen stod och betänkte sig, hvad han skulle giöra: ty att gå till henne och tala ined henne viste hn väl vara een ting, som henne misshagade; och att taga sig fore henne att trösta var aldeles förgäfves. Dock kunde han intet komma af sig attlembna henne i så bedröfliga tankar; ty steg han närmare till stenen, dock mera att förnöya sina egna bedröfveliga tankar af hennes ynkliga klagans åhörande, än att han skulle tänka kunna henne hugsvala. Jag hade trott, sade han till henne, att tijden, som rätteligen kallas dhen bästa tröstaren och all ting plägar förandra, skulle något haa kunnat lindra ehr sorg och förvänt ehra klageord vthi något behagligare taal; men nu finner iag tvert emot önskan, tvert emot förmodan dhe samma ögon rinnande, som iag senast flödande i tårar lembnade; ehrt bröst har ännu intet upphört sina diupa suckar att giuta, och ehr röst är med intet mindre hiertans Ank uppfylt, än dhen tillförene varet. Callion har rätt, svarade hon; tijden är dhen, af hvilken iag förväntar ändan uppå alt mitt klag; intet väntar iag af tijden någon tröst: ty min sorg lärer ingen vara mäehtig att trösta, mycket mindre lärer tijdhen kunna förvandla min ängzlan i frögdh; uthan tijden, dhen samma tijden, som dhe mechtigaste slott och fästen om kull kastar, som dhe konstigaste mästares behagligaste värk förtärer, som dhet hårdaste Jern och ståål uppfräter, med ett ord, som alt giör till intet, dhen samma tijden, säger iag, forhoppas iag snart lara ända all mitt klag tillijka med mig, sedan han mig genom sorg, såsom Stål gienom rost, uppfrätet hafver. Melitte, svarade herden med een diup suck, är altijdh samma; ville altså intet längre giöra henne med sin närvaran emoot, uthan gick sachta ifrån henne och fölgde stranden åt, till thess han åter kom till sin hydda igen. Under vägen uppräcknade han för sig sielf å nyo alla Melittes ord, hon hade talat, rumet, dher hon var på, och dhess behaglighet sampt hennes bedröfveliga niijner, kunnandes i sitt sinne aldrig tillfyllest förundra sig öfver hennes stadigheet, aldrig tillfyllest berömma hennes dvgdh; och slötos dhesse hans tankar icke med dagens sluut, uthan höllo honom dhen största deelen af dher på

fölliande natten vaken. Om morgonen, dhet första mor-, gonrodnan begynte lätta sig på himmelen skåda och förskingrade några tunna moln, som flycktiga på honom foro, steg herden åter opp och gick sig å nyo af dhen liufva orten att förlusta; kom så uthi en behaglig gång, dher han på bägge sijdor hade en fager Eekskog, som dock var något tunn, och mellan Ekarna dhe skönaste blommor och gräs; på venstra handen flöt strömmen, som löper vthi mälaren, mycket stilla och liufiigt uthan något brus. När han här een stund hade hogkommet, hvad liufligheter så väl som sorg honom här hade händt, sampt huru många frögdestunder han här haft, så väl som tvert emot huru många suckar han dher giutet, kom han sedan uti en tiocker lund af aspar och biörk, hvarest dhe små foglarna så liufiigt hälsa' och undfägnade sin nys upp-komne Aurora, att dher emoot ingen Musik värd att I i j le — nas var: nästan af hvar qvist hörde man en beveeklig stämma; och kunde man och see, huru lätt dheras små dunade halsar rördes, när dhe sin sång uthföra skulle. Här stadnade nu Callion och satt sig något lijtet i gräset neder att förnöya sig af sina bedröfveliga tankar och kunde intet förneka sina ögon i några tårar att utbrista, när [han] så sitt framflutne så väl som Melittes närvarande tillstånd betraktade. Dhessa tankar hade så diupt intaget honom, att han intet gaf ackt på, att soolen redan högt var upprunnen, och att herdarna rundt omkring drefvo, dhen ena här, dhen andra dher, sina hiordar bland ekarna, förr än dhen fremmande herden, som var hans så goda vän och nys till dhenna orten med honom anländt, stod bred vijdh honom och sade: iag har fruktat, att lyckan skulle varet oss så grym och taget på något underliget sätt vår Callion ifrån oss; ty iag, som så ängzlefull honom heela förledne afflon och dhenna dagen söckt, har aldrig kunnat inbilla mig, att han så sina vänner skulle fly och sig för dhem undgiömma. Men iag märker väl, att han intet vill unna oss så ömnig förnöyelse och iempte ortens behaglighеet fägna oss med sin närvarelse. Tvert emoot, svarade Callion; iag vill intet förhindra eder att i ju ined större frijheet må kunna förnöya ehr af ortens liufligheet; ty iag känner Sylvander alt för väl: hans höfligheet är så stoor, att han väl skulle kunna innelycka sig uthi een lij-ten hydda och afskära sig all lust, till att förlusta mig.

Hvarföre har iag tänkt giöra väl att draga mig undan, så länge han skulle få väl beskåda dhenne orten först. Hvarken dhenne orten, svarade Sylvander, eller någon i verlden kan förnöya mig, när Callion är borta; men, som han märkte, att Callion tillförene hade haft några förtretliga tankar, och han nu befruchtade, att med sitt taal falla

honom ledsam, mente [han] giöra väl, att han vände talet annorstädes hän; begynte dy tala om dhenna orten och sade, att dhet bedröfveligaste, han här hade funnet, voro dhet aldrabehagligaste. Callion svarade sig gärna skulla villa vetta, hvad dhet var. På dhen andra sijdan, svarade Sylvander, uthi dhen vijken, i dher seer,ISRAEL HOLMSTRÖMS

POETISKA SKRIFTER

Förord.

IsRAEL HOLMSTRÖMS jordiska vandel är föga bekant. Han föddes i Stockholm på 1660-talet, och tros ha varit son till borgmästaren Gustaf Holmström derstädes. I Upsala blef han student 1675 (enligt Stockholms natious matrikel) och idkade sina studier med mycken framgång, hvarefter han ingick i Kgl. Maj:ts kansli, der han efter några års förlopp blef registrator. Sedermera åtföljde han konung Carl XII såsom fältsekreterare, befordrades 1697 till vice generalauditör, slutligen till krigsråd, och dog ogift i Litthauen den 24 Februari 1708. Han stod i synnerligt stor nåd hos konungen och roade honom ofta med sina qvicka infall. Vid ett tillfälle, då konungen på skämt sade till honom, att ban ej dugde till officer, försäkrade Holmström, att lian lika så väl kunde darra i ett par stora stöflor som en viss generalmajor, hvarmed han åsyftade en viss gunstling, som genom sina vinglerier förskaffat sig befordran. Konungen vände sig bort, men svaret blef dock icke onådigt upptaget.

Holmström gjorde sig tidigt känd såsom författare och uppträdde på riddarhuset i Stockholm med en parentation öfver drottning Ulrika Eleonora d. ä. 1693 och öfver konung Carl XI 1697, hvarjemte han samma år och på samma ställe höll en "solenn oration" i anledning af konung Carl XII:s kröning, alla i bunden stil, utgörande tillsammans en foliovolym om nära 100 sidor. Dessa rimmade orationer har utgifvaren dock icke funnit skäl att i denna samling intaga, ntan endast hans mindre poemer och epigrammer, hvilka hufvudsakligast grundat hans poetiska rykte, ehuru de aldrig i någon samlad upplaga blifvit utgifna. De, som härefter finnas intagna, äro hemtade uti den Palmskiöldska manuskriptsamlingen på Upsala bibliothek, der de förekomma under titel: "Krigsrådet Is-rael Holmströms poetiska skrifterNågra hafva dock förut varit tryckta i Småsaker till nöje och tidsfördrif samt annorstädes. Hans epigram öfver Carl XII:s hund har mångfaldiga gånger varit tryckt och citeradt. Det har till och

med blifvit öfversatt på latin af geheimerådet Luxdorph och finnes intaget i hans Carmina (Hafn. 1775, p. 132). Verser, skrifne i sanden med en käpp, hafva några uppgifvit vara af Runius. Denna uppgift är dock utan tvifvel fullkomligt oriktig.

Hammarsköld yttrar, att Holmström genom sina skrifter ingalunda hos efterverlden betryggat det ärenamn, han hos sina samtida förvärfvat. Han tillerkänner honom en viss fyndighet att påhitta ett och annat artigt infall, men frånkänner honom all lefvande idé och träffande målning. Det är besynnerligt, att Hammarsköld kunnat fälla så hårda omdömen öfver Holmström; så mycket mer som han på samma sida aftryckt epigrammet öfver Pompe, hvilket för sin tid torde sakna motstycke i just det han frånkänt honom. Fru Nordenflycht deremot säger:

Holmström, dina infall glada Och din rika skaldelott Visar ut hvad brist och skada Konsten af din tvstnad fått. I en tid, då han sig bringat Jemte smaken till sin höjd, Hade nog din harpa klingat Ljufligt i båd' sorg och fröjd.

En samtida har ock egnat honom följande minnessång:

Han, som i all sin tid ett ljufligt sinne hade, Som verldens väsend ej på hjertat nånsin lade, Som mycket roligt sagt, dock utan andras men, Är död, i Gud förnöjd, och hvilar säll sin ben.

Upsala i December 1862.

3?. Hanselli.

Den olycklige Sylvauders ynkeliga lefverne och önskcligc död.

ist när iag tankefull, min sorg till at förstöra, Gick om en affton uth, fick iag heel otänckt hööra En yncklig

heerde, som där satt i ensligheet, Beklaga med stoor sorg sin motgång och förtreet.

Jag såg, hur hiertat hans af ängzlan ynckligt picka', Hans bröst så stint af gråt, rätt som det ville spricka. Men när hans suck och pust fick ändtelig et sluut, Så brast hans tåhre-röst i desse orden uth:

Hör på min gråt och lååt, I berg och hårda stenar, Och luter eder hijt, I trän och gröna greenar!

Kom hijt, I kräkand' diur och flygand' foglar små! Men om I älsken frögd, så vijker härifrå.

En lahmer är för svag med springande framträda, En fattig fånge kan väl qvijda, men ey qväda; Och iag, som dricker gråt och äter tåhre-bröd, Alt hvad iag nämpna kan är ängzlan, sorg och nöd.

Jag faller matt och trött af suckan för ehr neder Och söker ynckefullt medynckan nu hoos eder; Men den som utan grååt min klagan höra kan, Så stämmer öfver den iag sielf en sorg-sång an.

Sij här en usell holm, där bittra nässlor blomma, Sij här en tåhre-ström, där sorgefloder strömma! Sij här et styrlöst skiep, som drifs af hvarie vähr, Det till sin last ey nå't än suck och tårar bär!

5.— 66 —

Det flyger af och an och veet ey, hvart det länder, Men det sig hijt, snart dijt bland hafsens bölljor vänder. Dess styrman (öde), blind olycka är dess nampn; Ett sådant stannar vist i en olycklig hampn.

Jag är, ack, ack, en man, som himmelen hårdt qvälljer, Et ynckligt ingenting, som ödet sielf förfölljer,

En rnootgångz sammelplatz, et lyckans tijdfördrijf, En ande uthan kropp, en kropp föruthan lijf;

Et intet uthan alt, en fogel uthan näste, Et huus föruthan taak, et hem för uthan fäste, En fattig uthan hielp, en svala uthan boo, En dag föruthan skeen, en natt föruthan roo;

En sorgsen uthan tröst, en spelar' uthan lycka, En äng föruthan grääs, en krympling utan krycka, Bt kullstött lyckans hiul, som ey går mehra kring, En som behöfver alt, men har doch ingenting;

En fogel uthan fiähr, en skiött föruthan båga, En fruusen uthan klar, en eld föruthan låga:

In summa, ach, jag är — Hvad är iag då? Jag är En Phoenix, som sig sielf med ängzlans eld förtär.

Jag suckar städz och kan doch ingen båtnad finna; Min ögon utaf gråt som tåhrefloder rinna.

Min kropp ett plågehuus, uppfylt med sorg och nöd, Min lefnad annat ey än som en långsam död.

Lång seen had' ödet mitt utryckt min ögon båda, Om icke iag dermed min jämmer skull' beskåda: Ty de ey giöra än begråta min förtreet Och see mig ynkligt stå i största usellheet.

Mit bröst, en sorgepust, som lyiftz af suckans väder, Det häfz af pustar upp och tryckz af ängzlan neder; Mit hierta, som sig städz af suck och sveda födt, Det pickar intet mehr, ty det är matt och trött.- 67 —

Mins händers värk är städz dens ögons bittre tårar Aftorka, som altijd olyckans hårdheet såårar, Ibland ochså mitt håår upryckia faselig, När ödetz hårda hand för hårdt förtrycker mig.

Min hy den bleknar bort, min kinder de förfalna; Hvad på mig är, det måst af suck och sorg förkalna. In summa: af mig sielf är intet mehra qvar Än som min lefnads hambn, den bort med vädret faar.

Jag somnar nu med suck, iag vaknar nu med qvijda; Jag giör och hvad iag vill, så måst iag ängzlan lijda. Ja, drömmen, sömpnens bror, som veet af ingen sorg, Han giör mit hvijlorum rätt till ett plågetorg.

Fast iag skiönt seer, att här kan intet stadigt blifva: Den stund, som hootar regn, måst offta solskeen gifva: Storm, heeta, lugn och kiöld i stadigt skifte ståå, Snart blåser vädret här, snart åter härifrå.

Det hafvet, som nu föhr fast himmels-hotand' böllier Och många trippe-slätt med vågar öfverskölljer,

Blijr innan kort af kiöld så dämpt och nedertryckt, Att utan fahrkost man deröfver reeser trygt.

När himmlens steela dropp som solf på marken faller, Blijr hennes grönska all, hon sielf blåhvijt och kaller; Men

när som solen oss begynner närmar' gåå, Tar jorden åter strax sin gröna prydnad påå.

Så obeständigt är alting här uppå iorden: Snart är en fattig rijk, snart rijker fattig vorden. Hvem verlden lijtet sedt, han lättlig säya veet, At intet ständigt är än obeständigheet.

Doch min olycka, ach, vill detta intet veeta, Men med sin hårdheet mig in till min död förtreta. Den är allena den, men alt förvandlar sig, Som ey förvandlas vill och öfvergifva mig.— 68 —

Med tåligheet tänckt iag mit ödes grymhet blidka: Ty tog iag också på ödmiukheet till at idka; Och meente iag då, att en tåålig ödmiukheet Skull' hålla himblens hand och lindra min förtreet.

Ty iag har altijd sedt, at när en fader tager Till rijset och dermed det lilla barnet ager,

När som det rijset kyst, så blir det och förskont: Mitt tålamod det blijr med dubbelt hugg belönt.

Mitt tålamod, min bön, de kunna intet båta; Jag måste ynckeligh, ohörd så länge gråta? Till dess iag drunknar sidst uthi min tåhresiöö: Olycklig blef iag född, olycklig måst iag döö!

O död, som aldrig döör, giör du med mig en ända Och lätt min matta kropp till roo i grafven lända! Den lyckan aldrig unt på iorden blij förnögd, Han går i iorden nehr ey utan mycken frögd.

All verlden flyr för dig, som iag med glädie möter Och beer, att du ditt spiut diupt i mit hierta stöter. Har du så ofta giort det ingen dig o mbaa', Så lät mig sachta få det ingen an' vill haa.

Jag öpnar dig mit bröst, iag räcker dig mit hierta; Slijt sönder dem och med dem all min hjertans smärta! Men ack, du kommer ey! Hvar blijr du, rädda död? Är iag så faslig, at du faasar för min nöd?

Din lija, fruchtar du, kan intet genomskiära Det bröst, som måst af sorg så tiockt ett harnesk bära? Ney, du äst rädder, at min mootgång smittar dig, Och at olycka iag i grafven för med mig.

Väll an, så måst iag då emot min villia lefva Och än lång tijd kanskee bland nöd och jämmer sväfva! Mig tröstar likväl, at du måste dock en gång Moot villian din mitt lijf bortryckia med mit tvång.I medlertijd vill iag dig sörjande förbijda; Min tröst är, at iag alt förutan skuld måst lijda. — Men när ban detta sagt, så segnad' ban omkull, Laad' sig på jorden neer, den sedan ladz i mull.

Ty döden, buden, vil' ey heller längre töfva Och den, som redan var bedröfvat, mehr bedröfva: Han söfde'n sacktelig och läte n dö i roo, Som här i verlden måst städz uti oroo boo.

Den sorgse heerde, som här lefde uti pijna, Lätt sådan frögd och lust uti sin död påskijna, At iag rätt säya kan, doch liuga ingalund, Hans sidsta tijma var hans första glädiestund.

Små fiäderdiuren här af sorg heel ynkligt leete Och med dess qvittrande Sylvanders död begreete; Ja, aldrig hördes nån så ynklig sårgesång, Som desse foglar små der sungo denna gång.

Hvart trä det bäfva' här, tog darrande på ruska, Bedröfvelse ocb sorg, de bodde i hvar buska;

Et ynkligt suus och bruus af Zephyrs svala mund Förökte allés suck i denna sorgelund.

Hans död tryckt mången tår uhr flintehårda stenar; För sorg flög friska blaan af eekens gröna grenar. Det näst belägna berg så mycket vått uthgiöt, Så at dess tåhreflod kring bela verlden flööt.

Kring denna gröna graf var all ting så bedröfva', Så at man therutaf heel skiähligt kunde pröfva, At motgång sig fördränckt i herdens tåhrehaaf, Och at all verldsens sårg sig uthvaldt där en graaf.— 70 —

Vij sa.

en var iag icke viller? Jo, viller var iag nog, När iag gick sta å frija,

Ha, ha, frija Och för en unger pijga Den gambla käringen tog.

Jag tänkte herre blifva Af käringens pengeskatt; Men tvij det gambla skrälle,

Ha, ha, skrälle, Som iag draas med hvar qvälle! Jag fick den intet fatt.

Tvij dig, du gambla haspa! Du narra' mig, min took, Med dina många pengar,

Ha, ha, pengar; Jag arma stackars dränger, Jag var då vist ey klook.

Hon giömer sina pengar Sielf grant uti sitt skååp; Jag måste henne klappa

Ha, ha, klappa, Om iag derur skall nappa Nå'n fyrck, iag arma vååp.

Jag lessnar vijd den sysslan, Jag säger tiensten opp; Det är svårt sig så nähra,

Ha, ha, nähra, För födan charisera En gammal' käringekropp.— 71 —

Spanhakug är then leskan, Långhalsig som en geet, Och på des strupa sätter,

Ha, ha, sätter En knyl, liksom en tratter; Så skön är han och feet.

Dess tandelösa käfftar En oläst matskåpzdör, Der gammal mat uhr luchtar,

Ha, ha, luchtar, Som städz uhr halsen fuchtar, Om iag det säyia tör.

Som ankartrossar pruncka Des halsesenor två; Halsgropen, magre, fuhla,

Ha, ha, fuhla, Är lijk en vargekuhla, Den djupsta man kan få.

Håhlögder som en skutha, Den ingen spegell har; Däss näse, långa, stygger,

Ha, ha, stygger, Heel slaskug och osnygger Hon dryper alla daar.

Som sielfva specka-leera Är halsens hvijta skinn, Beprydd med värk och skåror,

Ha, ha, skåror, Lijksom de vattufåhror Bond'n kiör i åkren sin.

Dess bröst som syltelappar Dhe slinta hijt och dijt; Och hela kroppen lijka,

Ha, ha, lijka Så miuk som på een skrijka: Hur skull' det gie aptit?— 72 —

Hon håller hufvud stilla, Liksom ett faat chelie. Rätt som en lookerancka,

Ha, ha, rancka I ryggen, när hon vanckar På golfvet af och the.

Svartsiuk mot mig och pijgan Ar och det tooket gråå; Dock har hon sådan seeder,

Ha, ha, seeder, Att hon gemenlig städer Den fuhlsta, hon kan få.

Men om iag råkar narras Med pijgan någon gång, Så bannas hon och dundrar,

Ha, ha, dundrar, Att grannen sig förundrar På sådan svanesång.

Så iagar hon uhr tiensten Den arma pijgan fort; Sen hotar hon, den stygga,

Ha, ha, stygga, Att genast villia ryggia Sitt testament, hon giort.

Sehn måst' iag upp och krusa»

På nytt inställa mig

Och med det trollet hykla,

Ha, ha, hykla Så länge narras, gyckla, Tills vreden stillar sig.

Då får hon ont af mohren, Ja Gudh gie, fahren med! Han plåge dig, din leska,

Ha, ha, leska! Hur skulle man dig piska, Som ey vill hålla fredh!— 73 —

Sehn hålls der under näsan, Till des hon bättre blijr, Stink-spiritus och rosa,

Ha, ha, rosa, Fast heller brenvijns kosa, Den hon så gerna dijr.

Snart döö är mycket bättre, An länge lefva så Och höra henne kielta, Ha, ha, kielta: Jag vill fast heller svälta, An så min föda få.

Kund' iag 'na en gång slippa, Jag tog'na aldrig mer. Ungkarlar, friska drängar,

Ha, ha, drängar, Ta'n ingen käring för pengar! Tron mig, det ångrar ehr!— 74 —

V i j s a.

isserlig var iag då galen i pannan, När som iag tänkte att älska hvar frögd, Dricka uth öhlet ock sparka kull kannan Ock lefva med litet, småfiolligt förnögd.

Jag buga, buxera, iag skrapa, iag bocka, Jag vincka, iag blincka, iag hoppa på tå. Fick iag se skuggan af Phillis, min docka, Så strök iag topseglet och kröp i en vrå.

Fick iag en tijma med Phillis att språka. Var ingen på iorden så lycklig som iag; Jag låg hela natten, iag drömde, iag spiåka, Jag bygde i luften slott alt intill dag.

Men när iag förmärkte, att hennes Sibille, Som tiente hos henne och ströök hennes skor, Fick tahla med henne, så tijt som hon ville, Så tyckts mig, min lycka var icke så stor.

Lätt hon mig en gång få kyssa des näfvar, Så fick iag stor glädie, nytt lijf i mitt bröst; Jag drack hennes skåhl ur byttor ock stäfver, Hon hette Gudinna, min endaste tröst.

Men när iag förmärkte, att Curre fich sleekia Min Phillis på näfven, ia mitt uppå mun, Då kunde min vördnad ey längre räckia: Hon ällska mig fuller, men mehra sin hund.— 75 —

Fick iag ett famtag, det nögde mitt sinne; Jag tacka för gunsten och föll uppå knä. Sen kom Mäster Anders, med'n iag var derinne; Han märkte henne kläder och giorde så mä.

Skall iag då min hugnad med pijgor och hundar Samt skräddaren dehla? Det står mig ey an. Den kierlekzlöös lefver har många god stunder Ock lefver förnögd på frijheetens land.

Nu är iag frij, och frij skall iag vara, Så länge iag lefver, alt intill min död: Ty iag har sluppit uhr kerlekens snara, Som pijnte, som plågde, som giorde mig nöd.— 76 —

En Suputs forsvar.

(jf[rån Örebro så blef det skrifvit, At iag fuller der har blifvit Ock i Ebrenpreuses hus Tagit mig ett kiemparus. Jag bekräftar också detta: Det är sant, man mond' berätta; Lägger det ännu dertill, At iag ock så laga vill, Som det intet var det första, Ock fast mindre än det största, Som iag haft i mina dar, Sen iag börja' blifva kar, At det ey skall bli det sista; Innan som iag läggs i kista, Så framt döden ey för snart Stäcker dryckens liufva fart Ock min strupa sönderbryter, Der som drycken nederflyter, Lika som man vatnet ser Utför bergen strömma ner. Edla stund ock liufva timma, När min mun i vin får simma, Ock min läppar springa få Uti vinets halftunn så. Då bor glädjen hos mig inne, Då slås ängslan ur mitt sinne, Ja, min glädjefulla kropp Hoppar utaf glädjen opp. Ock om nånsin möyligt vore, Jag väll sielf i glaset fore, Summe der, liksom en fisk Uti vatnet qvick och frisk.— 77 —

När iag söta vinet sväljer, Det mig hierteligen qväljer, At min korta strupas gång Ei är med mig lika lång, At iag såleds finge kiänna Dryckens liufhet långsamt ränna Ifrån munnen natt och da Ända ned till fotabla. Edla saft, du söta väska, Som kan oss så liufligt läska, Huru skall iag rosa dig, Som så hiertlig frögdar mig? Af alt godt är ei din like Uppå verldens vida rike.

Af alt godt, som jorden bär, Vin det aldra bästa är. Vinet frögdar menskans hierta, Vinet dämpar sorg och smärta, Vinet gör en trumpen glad, Vinet är ett Rosenbad, Der man all sin sorg aftvättar: Söta vinet bröstet lättar, Vinet ränsar orent blod, Vinet skaffar hiertat mod. Den som nykter är, en krympa Och af hvar sig låter stympa, Får han vinet i sin kropp Stiger mod i hiertat opp, At han med den största hielte Oförskräckt törs spänna belte, Ock den nykter rädder var Dundrar fuller som en kar. Den som förr en ijsklimp hade, Der naturen hiertat lade, Sitter nykter som en flep, Giör ei något kiärleks grep Och ei fiken aldrig nappar Efter kyssar, efter pappar, Sitter stilla som ett våp Ock orörlig som ett skåp: Pläga'n väl och gie'n man dricka, Strax tar hiertat hans på picka—r'78

Utaf kiärleks liufva ell, At han griper dristigt tell, Som en högbent tuppe yfves, Bångas, brottas, slits och rifves,

Karlar utaf kiärleks skatt, Till des han en kvss har fått. Får han mera, må han giöra: Derom vill jag intet röra;

Wer die Kunst kan, wie man spricht, Der beschäm den Meister nicht. Den som nykter trumpen sitter, Blir han full, ock vinet spritter I hans hierta, blir han glad, Qväder, då han aldrig qvad, Börjar på så lustigt tralla, At han frögdar sig ock alla, Som der äre, när de sij En så trumpen gläder blij. Den som nykter knapt kan krypa, Får man vinet litet drypa, Rinna i hans strupa trång, Giör han underliga språng Uppå bord ock uppå bänkar, Öfver dörar, öfver skiänkar Oförsiktigt upp ock ner, Giör sig galen med maner. Den som ängslas uti hierta Ock af motgång lider smerta, Eller armod sätter till, Att han nykter dåna vill, Gier man dricka, lär han glömma All sin motgång, fuller drömma, At han ingen motgång har Eller haft i sina dar, Utan dundrar, dricker, svärmar Med de andra, ock allarmar,

Bullar upp med skratt ock skrik, Som han vore skatterik, Liksom honom intet fattas, Men af alla hålls ock skattas För en rik ock lycklig man, Som så lustigt lefva kan.— 79 —

Tröst då vin alt detta giöra, Alt det onda så förstöra, Hvarför klagas iag då an, Att iag dricka vill ock kan? Dricka skall iag, druckit har iag, Drucken blir iag, drucken var iag: Dricka är min bästa skatt, Dricka skall iag dag ock natt. De må säja hvad de vilja: Ingen, ingen skall mig skilja Ifrån vinets söta smak, Sen far glädien upp i tak. Nykter är jag illa mulen, Nykter är jag rätt modstulen, Nykter är jag full med pust, Nykter är jag utan lust. Fuller är jag full med nöje, Fuller är jag full med löje, Fuller är jag väll förnögd, Fuller är jag full med frögd. Annan glädie må väll fara, Dricka skall min glädie vara: Dricka är min enda ro; Näst vid tunnan vill iag bo. Hvad jag äger skall jag sälja, Kiöpa vin ock det uppsvälja; Uti heta strupen min Der skall öl ock vinet in. Hvad jag nånsin har fått ärfva, Det jag fått ell' får förvärfva, Alt skall ösas i min kropp, Alt ihop skall drickas opplEen Fiskarc-Broos Vijsa,

giord für älskande åkare och deras frutimmer.

ndtlig' gapa iag så längen, Tills iag fick en lort i munn. Barnet p...a måst' i sängen: Det har lekt med eld en stunn. Den, som ser för stint i solen Måste derfrån stelögd gå; Den, som leka vill med kohlen, Måste svarta finger få.

Sällan man i vatnet plaskar, At man icke stänker sig; Had' iag arma stackars masker Kunnat för besinna mig, För än denna kiärlekz siukan Blef med list min öfverman ! Hade iag väll tillstänkt luckan Ock ey Elin skådat an!

Dock, iag seer det skall så vara: Giort blijr aldrig ogiort mer; Derför iag mig ock förklarar, Att iag thet helt gierna seer, Att iag Elin, om iag kunde, Älskar lijk som barnen brödh, Mer än någon tomer bonde Giör sin täljknijfztiocka grööt.— 81 —

Elin älskar iag rätt mycke, Ty bon är rätt miuk och fijn. Hvijter som ett slessingzstycke, Miuker som en docka lijn, Feeter som en giödder sugga, Rööder som vår grannes knuut, Nätt och lijten som en mygga, Snab och qvick som räffellkruut.

Elin är min buxsäkz-klåcka, Elin är min russin-strut. Elin är min såckerdocka, Elin ist mein höchstes guth; Elin är min frögd och gamman, Elin är mitt sobbellskin, Elin är mitt alt tillsamman, Alt i hop är Elin min.

Förr skall gråsten blij en limpa, Förr skall oxen vingar få, Förr skall suggan blij en simpa, Förr skall Stockholm lära gå, Brunkeberg blij förr en båter Och min rumpa apothek, Förr än Elin iag förlåter: Elin är min grijsestek.— 82 —

En ny, lustig och begärlig Visa.

,iiom, drängar, kora, pigor, kom, gassar, kom, flickor, kom,

stintor!

Håll edra saker så kiäeka, så styfva som flintor!

Det tjänar sig bäst att I, drängiar, nu hålla ehr framme;

Kiär flickor, mig tyckes, att I ock giören slut uppå glamme.

Fast bättre begynna på leka, Än at I så sittia i vrå, Lijk som I vor nu kyst, Tänck man doch, huru tyst Flickorna låta sig smeeka.

Det tåles ey länger: begynnen med lyster ehr daniza; Seen sku vij väl giöra vår flijt och rätt lederna ansa; Vij sku väl så laga, at lederna stela blij miuka. Lät gå mähn det går! I snart läkedom få för ehr siuka.

Så, lustigt, rätt så skall det vara: Springa omkring uthi en ring. Skalck den som tröttnar först, Vore han smärr eller störst, Ibland vår ljufvaste skara.

Nu fort med leken: iag drog öfver hafvet, det salta, Och straxt deruppå: fattig fogel; då måste man halta. Seen kommer den leken: Jag hafran min skall låta skiära. Der näst: Hvad vill bonden sin unga kiär hustru förälira?

Så dantzas här fritt: Stubbe stätta, Brand Nicola går med i raa; Sedan Qvarn-Dantzen fort: Det är ey der med giort. Så skall man jungfrurna tvätta.— 83 —

Då föllier derpå: Jag väl veet hvar hüglo/te det ständer, Der inne boor fager un möö; hvem är som icke vånder At leka: Af sorgen bedröfvad iag är i mitt sinne, Förutan dhe leekar, man ey så kan ha uthi minne.

Sen dantza vij EnglisJce Gicquer; Een menuet går ock så nätt, Väl som Bouree Pecour, Så ock Gavott famour, Rätt som det hvar och en lijkar.

När vij nu så natten med lust och med nöye fördrifvit, Så dricka vij om med våtvahrorne, som är oss gifvit; Vij dricka väl glasene två, kanskee tree eller fyra, Till dess att vij kiänna, vij nå så när fått ha vår hyra.

Då jungfrurna hem vij ledsaga, Lyfta på hatt och biuda god natt; Straxt vij tillsammans gå, Der vij godt vijn kunna få För vår försvagade maga.

Sij så, sij så måste man lustigt Juhltijden förnöta. Så länge Juhltijden står på, är man säker för böta, Fast man omsprunge till morgonen klockan slår åtta: Det kostar oss sielf våra fötter, om vij blifva tråtta.

Vij hafva en Juhl man om åhre; Få vij ey då hålla uppå, Bruka vårt tijd-fördrijf Med vackert jungfruvijf, Klappa dem sakta på låre'.84

Suppliquc

af Stockholms Fruntimbret till Körning Carl XII

om prolongation på placatet om förbudna sidentygers bärande. *)

Stormägtigste Konung, allernådigste Herre!

©ni blyga qvinnor törs bland hieltar visa sig, Och böner finna rum ved vapen, svärd och krig, Så kasta, Svea kung, bland edra sysslor höga Uppå vår ringa skrift ett blidt och nådigt öga. Er ålder, eder dygd, dhet stånd, I lefven i, Försäkrar oss, vi lär af er bönhörde blij. All verlden är nu full utaf de stora dater, J mer med egit mod har giort, än med soldater Och med er krigzhärs arm ; ert namn är makalöst: Uthaf de seger-löf, I vunnit på en höst, Ha alla tijdcr nog at tänkia, tala, skrifva, Och Narva skantzar lär i evigt minne blifva, Dhe Ryssars otroheet och hare-mod till blygd, Men till ett evigt loff för Svea-Giöters dygd.

*) Konungens resolution är af följande lydelse: Kongl. Maj:t hafver i Nåder upptagit Fruntimbrets begäran och vil härmed prolongera på ett åhrs tid det Placat om förbudne Sidentygs bärande. Lais den 5 Martii 1701.

C ÄRO LUS.— 85 —

Hvad öfvermåttan frögd i allas hiertan brunnit, När derom första bud til Stockholms portar hunnit, Dhet vet then himla-macbt, som kungars konung är Och uppå Svea land ett nådigt öga bär. Allena måste vij olycklige beklaga: Ändå en hastig frögd vårt hjerta mån' betaga,

Så bröt en hemblig sorg doch straxt thes liufva kraft. Uti en allmän frögd så frögda vij oss knaft. Ty ett alfvarligt bud beröfvar våra leder Innan kort tijdz förlopp af alla sijdenkläder, Som, virkade med gull och mer än en couleur, Bland folk och samqväm var vår största prydnad för. Er villia är vår lag, o vijse landzens fader: I veeten

aldrabäst, hvad gagnar eller skader. Vår högsta längtan är at lyda edert bud, Häreffter vijsa oss uthi en sådan skrud, Som kan befria oss fiscalers pung at rickta Eli' uthi brist af silf med bara kroppen plickta. Men ack, besvärligt värck, at giöra nya klär, När uthi boden tyg, i pungen intet är, Och när ey heller mer emot oss, flickor arma, Vår gambla vän Credit sig värdigas förbarma! Hvad utaf timligt godz ännu är i vår hand, Det offras villigt upp vår kung och fosterland, Fast skulle intet mer än lifvet öfrigt blifva; Thet gifs med hjertans frögd alt hvad vij där till gifva. The svåra tider ha nu stäckt vårt öfverflöd, Och then kan skattas rijk, som intet lijder nöd. Ansee vårt usla kön, o far och tappra hiälte, Till thess I segersäll hemkommen utur fälte Och föra ymnigheet med er till Sverges bygd! Tillåten, at vij må få prijsa eder dygd I våra gambla klär! Ä sannerlig vi sväria, Vij kun' oss annars ey för nakenheten bärja.

Omskiönt på en bar kropp naturen teer sig stält, Så bjuder blygd likväl, det skönsta hålla dolt. Vij arma ha ju ey så lyckelige varit, At vij med er, vår kung, till zarens läger farit,

Och där fått hvar sin päls: ty unn oss glädjen vår, At vi de gamla klä'r få slita än par åhr. Vi lofva er til löhn den skönaste Printsessa,För hvilcken Astrild re'n sin pijl begynner hvassa, Af fägring och af ätt å alla sider stoor Och uthaf dygder lijk er makalösa moor.

Eders Kongl. Majt:ts

Allerunderdånigste Undersåtare och Tjenarinnor.

Fruentimbret I Stockholm.Suppliquc

till Konung Carl XII att blifva Charfæ Sigillatæ Commissarius.

Stormägtigste, allernådigste Konung!

c[pen förnämste krigs-fiscalen, Men gemenste generalen Uthaf dem, som niuta lön, Kommer med en ödmiuk bön, Ber, att ban må få berätta Sina vilkor mycket slätta

Mot den tiensten, som ban giör, Och commando, som han för. Några hundrade professar, Som de argas ryggar krossar Och ej skiämta, när the slå, Under mitt Commando stå. Blåckar, spö och handeklofvar För the styfvesinta bofvar, Påle, trähäst, gatulopp Giöra väl en vacker tropp, Som mig tillåts commendera; Doch det båtar mig ey mera, Än det. i mitt magra kök Syns theraf en tunner rök: Ty min arma stackars dextra Hon förtjenar inthet extra. — 88 —

Sedan åhret hinner kring, Fins af lönen ingen ting. Huru flitigt iag dock skrifver, Ingen mig någ't derför gifver; Ingen ting blijr mig beskärdt, Inthet är thet häller vardt. Ty then som blir lagd i kista, Sen han nödigt först månd' mista Hufvud sit i spetzgårds ring, Gier therföre ingen ting. Tertialen, iag kan samka Af de böter, som här vanka, Giör et litet capital För en fattig general; Ty bland desse arma drängar Vankar mera hugg än pengar: Ryggen måste hålla här, När som pungen tömmer är. Skinnet måst the låta nöta, Med sin rygg för brottet böta; Men deraf begiär ey iag Tertialen efter lag. Härutaf så lär väl synnas, Huru mina vilckor finnas, Om jag snåler kallas bör, At jag mer begiära tör. Vill Ehrs Majestät mig gifva Litet till, så kan jag blifva Hielpter i min trångmåls nöd Till en liten beta bröd: Ty den på de hvita lappar, Som man kallar stämplat papper, Förr fått sättia namnet sitt, Har gåt lif och lefnad qvitt. Vil Ehrs Majestät mig höra Och mig dät tillåta giöra,

At mit namn, som hans, nu må Främst på slika papper stå, Så blir, fast min tienst är slätter, Mine vilkor något bätter. Får jag det til det jag har, Sij, så får iag bätre dar.— 89 —

Om ing faller ödmiukt neder Och om affirmatum beder, Men negatum slår omkull Alt mitt hopp i ängslans mull; Tänck, et ord, gifmilde konung, Giör mit bröst til nöjes boning: Hvad iag ber är man ett Ja; Får iag det, så blijr iag gla.

Eders Kongl. Maj:tz

General-Auditeur Isr. Holmström.- 90 —

Allt hvad som glimmar är ey gull, Betänkt, då när i svarta mull

Herr cominissarien Kantenberg

sin fru,

Johanna Spalding,

som en christi bru På christligt sätt lät lägga ned At hvila i en roligh fred, Til dess med frögd Gud siälen lärer skänckia Hvad vij med sorg i jorden nedersänkia;

I hast beskrifvit uthaff den, SOM äR, soM bLijr THe sÖrgsnas vän.

1688.

(gjvad större sorg än dö, hvad större frögd än lefva? Hvad mindre lust än gå, hvad mindre qval än töfva? Hvad sorg är lijk den sorg, at lembna verldens ståt Och gräfvas ned i jord med alla vänners gråt? Att lembna verlden qvar med tusend', tusend' frögder, Der man i roligheet har lefvat väl förnögder,

Och träda medh steel fot på dödzens mörka ban, Är mycket större qvaal, än iag beskrifva kan. Hvars hierta är så hårdt, som icke måste gråta? När man all verldzens pracht och vällust måst' förlåta Och tvingas gee igen hvad himlens ynnest gaff, Få för sin makas säng en kall och kulin graff, Förlåta huus och hem, förlåta man och fränner, Förlåta barnen små, förlåta sina vänner, Förlåta jordens kretz och all des liufligheet, Vist är det hiertans sorg, vijst är det stoor förtreet. När vij vår sinnes syyn på det som sagt är vänna, Så måste väl medh migh hvar menniskia bekiänna, Som lijten lust til lijfz i lif[' och lemmar bär, At intet ondt, så ondt som dödzens svårheet är.

Så tänckt' iag, förr än iag betänckte livad iag tänckte; Men när iag mitt förnufft na lijtet högre länckte, Så rönte iag, at alt, som glimmar, är ey gull, At verlden inedh alt sitt är aska, stoft och mull. Fast jernet synes starckt, det kan doch lijkväl nötas; En hårder diamant kan också sönderstötas;

Den tiocksta bomen tröst en gnista giöra smaal, Och vatnet mången högd fösvandla i en daal. Hvad nånsin varit haar, hvad är, hvad än kan blifva, Det måste alt förgås och oss den lärdom gifva, At alt hvad börian hafft en äntlig ända taar, Hvad var, hvad är, hvad blijr i inte stannar qvar. Jerusalem, som var den störste hjeltens fäste, Är omvändt och omkull, otrogna siälars näste. Det gyllne templet, som var Herrans egit huus, Är jorden lijka giordt: en groop med sand och gruus. Förbundzens helga ark är ochså sönderbrutin, Emedan Herren sielff aff Juda bleff förskutin; Ja, Christi egen graff måst' och förändrad blij: Hon är en giömma nu aff munckars spökerij. Sij, hela Canans land, det Herrans folck bebodde, Som Herrans rätter hölt och på hans löffte trodde, Bebos af dem, som dierfft bespotta andans ord, Förachta Herrans nampn, förföllia Christi biord. Den gambla verlden har af vatnet fått sin änna; Den nya, som än står, lär Gud med eeld förbränna, Då Jesu skiöte blijr de trogne siälars parck, De fromma kroppars skiepp, den andre Noæ ark. Som verlden sielfver är, så är och verldens baren: Ett yngkligt ingenting, en visput väderqvaren,

Som kringar sig omkring, men blijr på samma rum. Yårt usla lijff det är ett hafzens svall och skum, Som kraftigt syns och starckt, så länge vädret brusar, Men straxt osynligt blijr, när böllian ey mer frusar, En blåsa, som en storm på vatnet svarfvat har, Den doch en lijten pust all skapnad straxt betar, En sniö i sommartijd, den solens heta smälter, En roos i vintrens frost, som blijr aff kiölden fälter, En ijs om våren, som ey bryter eller bär, Ett Soolskijn om en höst, som kält och kulit är, Ett lijtet godt, där dock fast mycket bättre fattas, Ett stort besvär, som här af oss för hugnad skattas,

m

-WSaEBSHB

|||HU|||||||| lllll WWWITTT**"-

Ett kostligt fyrvärk, som med mycken möda giörs, Men af en gnista seen utur vår åsyn förs. Fast Eva evigt tänckt att lefva uppå jorden, Är för ett äpple skull dock lijkväl dödat vorden;

Den vackra Rachel doo med mans och barens skrijk, Den lea Lea blef i döden henne lijk. All verldens obestånd

och Jephtas dotter sporde, Som, dygdig, all sin tijdh ey nånsin värre giorde, Än mötte med gladt mod sin segersälle faar, Måst ynckligt döö, för det hon fadren fägnat har. Sij, Judith, som så dierfft i Holofernes läger Hehl obeväpnad gick och vant en härlig seger, Fast hon ett leyons mod bar i sin svanebarm Måst lijkväl snafva seen för dödsens magra arm. Dock, lät oss annorstäds ey sökia, hvad vij finna Här hoos oss dagligh dags, men låtom oss besinna Oss sielfve och allt vårt, vårt lefverne, vår tijdh. Det är ett krafftlöst krijg, en obeständig frijdh: Vij måste vapnelöst moot många värjor kiämpa Och uthan hopp stå moot, hvad vij ey kunna dämpa. Hvad båtar, at vår sorg oss färgar håren gråå? Hvar måst sin plåga haa, alt måste ända få. Den som oss föder hijt, den ynckar sigh och låter, Och den som födder blijr, den jämrar sig och gråter. En skrijk är vår god dag, en suck vårt sidsta ord: Vij komma hijt med låth, vij läggs med gråt i jord. Hvem änteligen får nå lijtet längre lefva, Den måste all sin tijdh i ångst och ängzlan sväfva; En stackut frögd den blijr med långsam sorg belönt, Dess kropp en korsetz båår, des hufvud törnekrönt. Vill ändligh lyckan sigh moot någon villig vijsa, Des omsorg och besvär medh lijten godheet lijsa, För fruchtan, att man då ey mister hvad man nådt, Så nyttiar man ey rätt det goda man har fådt. Men kan ett rootfast trää snart blåsas öfver ända, Så tröst en mootgångs storm vår medgång lättlig vända Förståndsens anckar sänks förgäfves, troo mig, neer, Der grunden aff löös sand och trossen ruttin är. För lätta vågen måst ett lastadt skepp till slingra; Ett lijtet väder tröst en bärgfast hälsa skingra; Skiönheten, som oss är så kiär och liuff att see, Den kan en solens blick snart annan skapnad gee.

Jag vil om detta alt nu intet mehra skrifva: Den blinda seer, at här kan intet ständigt blifva. Derföre väl är den, som himblen til sigh taar! Säl den, som frögden får och lembnar sorgen qvar! Det villiom vij til tröst i denna stunden hafva, Då vij uthaff vår hoop en saligh dödh begrafva, Som lefde, lijk som hoon stedz skulle döden nå, Som dödde, på det hoon skull' evigt lefva få. Den henne kiänt, han har och altijd det erfarit, At hon i all sin tijdh har from och dygdig varit I gerningar och ord, i seder och i skick, Hvarföre väl förtient hon roos aff alla fick. I omgäng var hon from, i hiertat var hon ärligh, Moot barnen sin en moor, emot sin maka kiärligh, Gudfruchtig, stilla, from, som had' sin största roo I Herrans helga huus och hemma i sitt boo. För den skull har och Gud des siukdoms plågor sagtat Och ryckt uhr verlden bort, den verlden intet acktat; Gud har dhet honom bör, men jorden vil' vij gee Den deel, som hennes är och henne kommer te, Til sidsta verldsens stund, då alla grifter brista, Och siälen får igen, hvad hon nu måste mista. Imedlertijdh ehoo, som ännu lefver qvaar, Mins: vij begrafva den, som from och dygdig var. Nu vill och ändlig iag et tienligt slut upleta, Ey någons tålamodh medh flera ord förtreta, Och säya det der hoos, at iag besinnat mig; Doch undra ey derpå: det kan och hända dig. Der intet ständigt är, der kunna mina tanckar Ey heller stadigt blij vid bottnen som ett anckar. Vid början tänckt iag så, vid slutet annorleds: Ty lärer du, iag troor, der vara med til freds, At iag en salig död meer skattar än at lefva. Ju längre man här är, iu längre måst' man sväfva

I motgång, sorg och nöd. Väl den, som himblen taar! Ty ändar iag min skrifft med dessa fyra raar: Hvad större frögd än dö, hvad större sorg än lefva? Hvad mindre qval än gå, hvad mindre lust än töfva? Hvad frögd är lijk den frögd, att lembna verldens ståt Och höra englars sång för några vänners gråt?

Epigrammer.

Grafskrift öfver Konung Carl XH:s hund *)

|pompe, kungens trogne dräng, bof hvar natt i kungens säng. Sist, af år och resor trötter, Led han af vid kungens fötter Mången täck och fager mö Önskade som Pompe lefva; Månge hjeltar eftersträtva Att få såsom Pompe dö.

Verser, skrifna i sanden med en käpp.

en penna uthan fiähr, een book föruthan papper, En skrifft föruthan bleck, een tiggar uthan lappar — Ä fyra rara ting; — dock finnas alla här: Ty detta skref med käpp een fattig secretair.

*) Luxdorphs öfversättning lyder sålunda:

Regalis lecti eatulus qui parte receptus Pompius, Augusti eura fidelis erat. Hic tamen senio fraetus lassusque viarum, Effertur Regis raortuus ante pedes. Optarunt multæ sic vivere posse puellæ, Heroes multi sic potuisse mori.ANNARKN1NGAR.

Förestående samlingar af Leyoncronas och Holmströms Vitterhetsarbeten äro hemtade utur de Palmschöldska samlingarne på Upsala bibliothek, der de finnas i handskrift. I Valda verser från 1600-talet, utgifna af C. J. Lénström och i Æos för 1839 hafva några af Leyoncronas poemer förut varit trykta, hvarjemte Sestinen förekommer i Svenska Vitterhetcn af L. Hammarsköld. Samtliga graf-verserna trycktes till de tillfällen, för hvilka de blifvit skrifna. Vid redaktionen af denna upplaga hafva dessa originalupplagor och handskrifterna blifvit noga följda. Fragment af en herderoman saknar både början och slut: men utgifvaren har ändock icke velat utesluta det, så mycket mer, som handskriften till detsamma otvifvelaktigt är författarens egen och således ett säkert hevis på hans skrifsätt. Blott ett stycke har utgifvaren funnit skäl utesluta, såsom af mindre litterärt värde. Det har till titel: Deht Ridderliga Ringrännande, som högförnäma Fruntimbret till ähra holtz vijdh Meedevij den 1 dagh i Julij Månadt 1682. Se Småsaker till nöje och tidsfördrif VIII: 46 o. f.

Af Holmströms poemer ha visan: Kom, gossar, kom, flickor, etc samt grafverserna öfver Johanna Spolding varit serskildt tryckta, hvarjemte några varit intagna i Små-saker til nöje och tidsfördrif, . dock något moderniserade. Utgifvaren har deremot noga följt handskrifterna, deraf han icke funnit mindre än tre olika till poemet om üen olycklige Sylvander, hvilka alla supplera hvarandra. Lidén anför i sin Historiola litteraria poetarum svec.anorum trenne stycken af Holmström hvilka utgifvaren ej lyckats återfinna: The för]öfvades innerliga böner i fält. — Grafskrift öfver hans fästmö Ingrid Nohlan-vär. — Grafskrift öfver Carl XILs björn, som föll genom en glugg till döds.

I den Nordinska handskriftsamlingen på Upsala Bibliothek förvaras en volym i tvärqvart och läderband, på hvars framsida står inpressadt BARBARA LEYONCRONA 1691, hvaraf synes att den tillhört skalden Leyoncronas mor. Den innehåller 19 poemer utan namngifna författare. Några återfinnes dock bland Holmströms, Gripenhjelms, Lagerlöfs, Paulins, Rudeens, Lindskölds, Lucidors, och fru Brenners skrifter. Christoffer Leyoncronas grafverser öfver sina föräldrar, sin bror och sin svåger, Tigerhielm, äro jemnväl der inskrifna. Huruvida han är författare till någon af der förekommande visor, kan icke bestämmas.INNEHÅLL.

Chr. Leyoncronas skrifter.

Upplagan 25 exemplar.

Digitaliserad av Projekt Runeberg och publicerad på http://runeberg.org/lchivitter/.

Konverterad till .pdf, .epub, .mobi och .txt av Arkivkopia och publicerad på https://arkivkopia.se/sak/runeberg-lchivitter.

Filen skapad 2018-12-17 18:54:40.073703